

จัดพิมพ์โดย
กรมส่งเสริม
การค้าระหว่างประเทศ

หนังสือ นิพพานบันเทิง

ของพระอนิโซ ภิกขุ (ขอม)

วัดโพธาราม (ไผ่โรงวัว) สุพรรณบุรี

เขียนโดยอดิโนมิต

วันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๔

พิมพ์แจกให้เป็นธรรมทาน

ไม่หวังตอบแทนแต่อย่างใด

วัดโพธิ์
ค. น. ๑๐๐
จ. ๑๐๐

คำปรารภ

อาตมาได้เคยเขียนหนังสือพิมพ์แจกไปแล้ว ๕ เรื่อง คือ เรื่องแขนงพุทธศาสน์หรือธรรมทูตเดือน ๑ เรื่องสมณะ = วิปัสสนา ๑ เรื่องพุทโธรฤก ๑ เรื่องไม่เก็บเงินค่าผ่านประตูในเมื่อมีงานวัด ๑ เรื่องมายาการอาถรรพ์หรือเครื่องรางของขลังวิทยากรรม ในหนังสือ ๕ เรื่องนั้นพิมพ์แจกไปแล้ว ๒ เล่ม ๓ พันเล่ม

แจกให้เป็นธรรมทานไม่หวังตอบแทนแต่อย่างใด

ในเมื่ออาตมาพิมพ์แจกไปแล้ว ๔ เรื่องนั้น อาตมาตั้งใจไว้ว่า จะพิมพ์แจกอีก แต่โอกาสไม่อำนวยทำให้ล่าช้ามาถึงประมาณ ๑๐ ปี แต่ก็ไม่ละเลยเสียทีเดียว นึกอยู่เสมอว่าจะพิมพ์แจกอีก พอมาถึงวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้ลุกขึ้นมาประมาณตี ๓ จึงนึกถึงความตั้งใจจะพิมพ์หนังสือแจกนั้นได้ จึงได้หยิบสมุดปากกาลงมือเขียนทันที และได้นึกถึงต่อไปว่า อายุของอาตมาได้ย่างเข้าไปถึง ๗๔ ปีแล้ว ถ้าขึ้นช้าไปเห็นจะไม่ได้เขียนพิมพ์แจกเป็นแน่ และนึกว่าการเขียนครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย ที่เขียนไปแล้ว ๔ เล่มนั้น ทางโลกบ้างทางธรรมบ้างปน ๆ กันไป

ฉะนั้น ในเล่มที่ ๖ นี้ จะเขียนให้หนักไปในทาง

และให้เป็นธรรมที่สูงสุดในพระพุทธศาสนา คือเขียนไปจนถึงเรื่องนิพพาน จะค้นลึกลงมาบางอย่างก็เขียนโดยความรู้สึกของบรรพชิตรูปหนึ่ง ที่บวชฝั่งตัวอยู่ในพระพุทธศาสนาถึง ๕๔ พรรษา ซึ่งเป็นนักสนใจในธรรมของพระพุทธเจ้าผู้หนึ่ง ได้ค้นคว้าในคำสอนของพระพุทธองค์มา ๕๔ พรรษา จึงประจักษ์ในคำสอนของพระพุทธองค์พอประมาณ ถึงได้เขียนไว้ในหนังสือเล่มนี้ โดยมากเขียนในเรื่องส่วนตัวเกือบตลอดเล่ม ถ้าผู้สนใจในธรรมอ่านดู บางที่จะพบธรรมแปลก ๆ ในสมองของพระภิกษุแก้วักขุหนึ่งก็เป็นได้

ในหนังสือนิพพานบันเทิงเล่มนี้ เขียนไปในทำนองบุคลาธิษฐานเหมือนเรื่องผจญมารในพระปฐมสมโพธิ ส่วนธรรมาธิษฐานอย่างแท้จริงนั้น เป็น “สันทิฏฐิโก” ไม่มีผู้ใดใครผู้หนึ่งจะจกจารจารึกให้เป็นตัวอักษรได้เลย เหมือนผัวเมียไม่รู้รื้อร่อยซึ่งกันและกันฉะนั้น พระบัญญัติที่ออกจากพระโอษฐ์ของพระพุทธองค์เป็นพระนิพพานทั้งสิ้น ถ้าหากเอาอุปาทานออกเสีย.

พระอนิโฆ ภิกขุ (ขอม)

สิทธิ สิทธิ สิทธิ ชะยะ ชะยะ ชะยะ

พุทธ วนาทม โคตมนติ

การเขียนเรื่องต่าง ๆ ต้องอาศัยสัญญาอติต สัญญาณาคต สัญญาปัจจุบัน หรือจะเรียกตามภาษารธรรมว่า อติตังสญาณ อนาคตังสญาณ ปัจจุบันนังสญาณ ถ้าไม่อาศัยญาณ ๓ กาลดังกล่าวจะเขียนอะไรไม่ได้เลย

อาตมาผู้เขียนเรื่องต่อไปนี่ ก็ต้องอาศัยญาณ ๓ ดังกล่าวนั้น ทั้งจะได้เริ่มเรื่องต่อไป ที่เรียกว่าแสนโกฏิจักรวาลนั้น มีอะไรเป็นขอบเขต จักรวาลต่าง ๆ ที่ว่านั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ก่อนมีจักรวาลนั้นมีอะไรอยู่ก่อน อะไรทำให้จักรวาลเกิดขึ้น และอะไรเป็นเชื้อให้มีจักรวาลขึ้นมาได้ เมื่อจักรวาลนั้นเกิดขึ้น แล้วตั้งอยู่กับอะไร และมีอะไรรับรองจักรวาลนั้น ที่ตอบนั้น นึกเอาเองหรือได้ตำรามาจากไหน จะให้เชื่อได้อย่างไร

ในเรื่องเช่นนี้ ศาสตราเจ้าศาสนา และเจ้าลัทธิต่าง ๆ “เว้นพุทธศาสนา” เขาว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้าง เขาว่าแรกเริ่มเดิมทีเดียว ในบริเวณจักรวาลต่าง ๆ มีคไปหมกมองไม่เห็นอะไรเลย มีแต่ความมืดที่อยู่อย่างนั้น แล้วพระเจ้าก็สร้าง

แสงสว่างขึ้นมา แล้วก็สร้างจักรวาลต่าง ๆ ขึ้นในแสงสว่างนั้น
 จักรวาลหนึ่ง ๆ มีบิรวารมากบ้างน้อยบ้าง เรียกว่ากลุ่มจักรวาล
 กลุ่มจักรวาลทั้งหลายเหล่านั้น นักค้นคว้าเขาเรียกกันว่าดวงดาว
 ดวงดาวทั้งหลายเหล่านั้น นักปรัชญาเขาว่ามาจากหมอกเพลิง
 ในเรื่องทั้งหลายเหล่านั้น นักศาสนาและเจ้าลัทธิ กับนักปรัชญา
 ผู้ค้นคว้าความเห็นไม่ตรงกัน ด้วยความเห็นขัดแย้งกันนั้น กลายเป็นเรื่องใหญ่โต
 ผู้มีกำลังน้อยก็ต้องแพ้ผู้มีแรงมาก ถึงกับฆ่า
 กันตายไปข้างหนึ่ง ในความเห็นส่วนรวมก็ว่าในดวงดาวต่าง ๆ
 นั้น ดาวบางดวงร้อนลุกเป็นไฟ ดาวบางดวงเย็น บางดวงมี
 สิ่งที่มีชีวิตอาศัย บางดวงไม่มีสิ่งมีชีวิตอาศัย ในดวงที่มีสิ่งมีชีวิต
 อาศัย เช่นกับโลกที่มีมนุษย์อาศัยอยู่นี้ ในโลกมนุษย์นี้เจ้าลัทธิ
 ศาสนาและเจ้าศาสนาต่าง ๆ เล่นกันสับสนอลหม่าน แย่งกัน
 สร้าง แย่งกันเป็นเจ้าของ เจ้าศาสนาและเจ้าลัทธินั้น ๆ ต่างก็
 ว่า พระเจ้าของฉันสร้าง ไม่มีพระเจ้าองค์ใดที่ไ้ไหนสร้าง เช่น
 ศาสนาคริสต์เขาก็ว่าพระยะโฮวาของเขาสร้าง ศาสนาอิสลามเขาก็
 ว่าพระอัลเลาะห์อัลล้าของเขาสร้าง ศาสนาฮินดูเขาก็ว่าพระ-
 พรหมของเขาเป็นผู้สร้าง จีนเขาก็มีผู้สร้างโลกของเขาเหมือนกัน
 ญี่ปุ่นเขาก็ว่าพระอาทิตย์ของเขาเป็นผู้สร้างโลก และเจ้าลัทธิอื่น ๆ
 เขาก็มีผู้สร้างโลกของเขา แต่ละลัทธิแต่ละศาสนาเขามีเหตุผล

ของเขามากมาย ไม่จำเป็นจะมากล่าวไว้ในหนังสือเล่มนี้ แต่เป็นที่น่าแปลกอยู่มากทีเดียว ในโลก ๆ เดียว ทำไมพระเจ้าผู้สร้างมากเหลือเกิน ท่านผู้รู้ทั้งหลายท่านว่ามนุษย์เป็นผู้สร้างโลก ไม่ใช่พระเจ้าเป็นผู้สร้างโลก

รวบรวมเอาแต่ใจความที่ว่า สิ่งที่มีชีวิตนั้นเมื่อพระเจ้าสร้างขึ้นมาแล้ว เมื่อตายพระเจ้ายกเก็บเอาชีวิตที่รู้จักพระเจ้า สักธาในพระเจ้าไปไว้กับพระองค์ ถ้าชีวิตใดไม่รู้จักพระเจ้า พระเจ้าก็สร้างทิ้งไป แล้วก็สาปแช่งให้บรรลัวยาววอดตกนรก หมกไหม้ไม่ได้พูดได้เกิด

พระเจ้าของเขาเขาว่าเป็นอมตะไม่รู้จักตาย เป็นผู้คงที่ไม่เปลี่ยนแปลง มีอยู่เป็นอยู่อย่างนั้นชั่วนิรันดร์ ในศาสนาคริสต์ เขาว่า มีพระเยซูเป็นตัวแทนพระเจ้า เมื่อผู้ใดทำบาปหยาบเข้า พระเยซูก็รับเอาบาปไป เมื่อผู้ใดสักธาในพระเจ้า พระเจ้าก็คอยอ้าแขนรับ ถ้าสิ้นชีวิตตายไปก็ไปอยู่กับพระเจ้าเป็นอมตะ เช่นเดียวกับพระเจ้า ส่วนในลัทธิศาสนาอื่น ๆ อาตมาไม่ได้สนใจมากนัก จึงไม่รู้เรื่องละเอียดของเขา แต่ใครงอเข้าไปในทำนองเดียวกันกับศาสนาคริสต์ อันที่จริงในโลกนี้มันก็มีดีกับชั่วสองอย่างเท่านั้น ไม่ว่าลัทธิใดศาสนาใดก็ห้ามทำชั่ว ให้ทำแต่ความดีทั้งนั้น ต่างกันแต่ระเบียบวิธีการเท่านั้น แต่ศาสนาพุทธ

มีแปลกอยู่อย่างหนึ่ง คือ ให้ทำใจให้บริสุทธิ์

พระบรมครูของพวกเราชาวพุทธ คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่บัญญัติโลกว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้าง เหมือนศาสนาเจ้าศาสนาและเจ้าลัทธิทั้งหลาย พระองค์ทรงบัญญัติธรรมคาที่เป็นของจริงในโลกนี้เอง คือทรงบัญญัติชาติ ชรา มรณะ และเหตุของชาติ ชรา มรณะ เมื่อดับเหตุของชาติ ชรา มรณะ เสียได้ ชาติ ชรา มรณะ ก็ไม่มี ด้วยเหตุดังนี้ พระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติชาติ ชรา มรณะ เพราะถ้าชาติ ชรา มรณะ มีแล้ว สิ่งทั้งหลายก็ตามมาหาประมาณมิได้ เช่น โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาส เป็นต้น แล้วพระองค์ก็ค้นพบต้นเหตุของชาติ ชรา มรณะ คือตัณหา แล้วพระพุทธองค์ก็ค้นต่อก็พบต้นตออันยิ่งใหญ่ไพศาล กล่าวคืออวิชชา เมื่อค้นพบต้นเดิมของตัณหาคืออวิชชาแล้ว พระญาณปัญญาของพระองค์ก็เกิดขึ้นเป็นแสงสว่าง เห็นแจ้งประจักษ์ด้วยทิพยจักขุ สอดส่องมองเห็นไปทั่วทั้งแสนโกฏิจักรวาล มองเห็นกระจำแจ้งไม่มีอะไรปิดบัง มองเห็นชาติต่าง ๆ ภพต่าง ๆ ของพระองค์เองหาประมาณมิได้ และเห็นภพชาติต่าง ๆ ของสรรพสัตว์ทั้งหลายว่าเป็นมาอย่างไร มองเห็นกุศลและอกุศลของสรรพสัตว์ ผูกพันกันมาในสังสารวัฏไม่รู้จบไม่รู้สิ้น มีสภาวะต่าง ๆ รongรับ

ผลกุตลและอกุตล เช่นมนุษย์ สวรรค์ พรหม นรก ทิรัจฉาน
โลกันต์เป็นต้น เมื่อพระองค์เปิดสิ่งปกคลุม คืออวิชชาได้แล้ว
ก็มองเห็นประจักษ์ว่า ตัณหาเป็นผู้ปกครอง ตัณหาเป็นเจ้าโลก
สรรพสิ่งทั้งปวงอยู่ในบังคับบัญชาของตัณหา กรรมเป็นผู้ตัดสิน
เพศหญิงเพศชาย สรรพสัตว์ตัวผู้ตัวเมีย เป็นผู้สมพันธ์ โสภ
โกธรร หลง เป็นคนใช้ของตัณหา อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
เป็นผู้กำกับ

อิทนีเองมันซังโอะละพ่อเสียนี้กระไร ความมัวเมาประมาท
ความยุ่งเหยิง ความวุ่นวาย ความเป็นทุกข์ ความเดือดร้อน
ความพินาศฉิบหาย ก็มีอยู่เป็นอยู่กับตัณหาชั่ววันริบคร เมื่อ
พระพุทธรองค์มาทรงเห็นโลกเป็นดังนี้ พระองค์ก็ไม่ทรงนิ่งได้
ทรงพระเมตตากฤณา ทรงชี้แจงบอกเล่าว่า อย่าอยู่กับ
เจ้าตัณหามันเลย ถ้าอยู่กับตัณหา ก็จะเป็นทุกข์เดือดร้อนอยู่
อย่างนี้หาที่สุกมิได้ พระองค์ก็ทรงชักชวนไปนิพพานะ
พระองค์ แล้วพระองค์ก็ทรงแนะนำบอกหนทางให้เดิน ถ้าผู้
ใดเดินตามทางที่พระองค์ทรงแนะนำให้ ผู้นั้นก็ได้ไปกับพระ
องค์ พระองค์ก็ทรงพาไปสู่ที่อันเดียวกันกับพระองค์ ถ้าผู้ใด
ไม่ชอบเดินตามทางของพระองค์ พระองค์ไม่ทรงพาไป เมื่อ
ไม่เดินทางไปกับพระองค์ก็อยู่กับตัณหา เป็นทาสตัณหาไปตาม

เดิม ค้นหาเขาก็บ๊วยอทั้งไขกสับทั้งก่อทั้งทำลายไปตามอำนาจ
 ของเขา หมุนเวียนอยู่ในวัฏสงสารกับค้นหาไม่มีที่สิ้นสุด กรรม
 ก็ทำหน้าที่ตัดสินให้อยู่ในมนุษย์บ้าง ให้เป็นกิริจจานบ้าง ให้
 ไปอยู่ในนรกบ้าง ให้ไปอยู่ในโลกกันต์บ้าง ให้ไปสวรรค์บ้าง
 ให้ไปอยู่ในพรหมโลกบ้าง ตามฐานะฐานะของตน นาน ๆ
 ชั่วพุทธันดรหนึ่ง ก็มีพระพุทธเจ้ามาเกิดช่วยรื้อชนสัตว์ให้พ้น
 จากค้นหาไป ถ้าผู้ใดยังชอบค้นหาที่อยู่กับค้นหา เมื่อผู้ใดเบื่อ
 ค้นหา ก็ไปอยู่กับพระพุทธองค์ หรือจะไปกับพระพุทธเจ้าองค์
 ไฉนองค์หนึ่งก็ได้ หรือจะไปกับพระศรีอารียก็ได้ เพราะพระ
 ศรีอารียจะมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในไม่ช้านี้ ถ้าไม่ไปกับพระ
 ศรีอารียจะไปกับพระพุทธเจ้าองค์อื่น ๆ ก็ได้ เพราะพระ
 พุทธเจ้ามารื้อสัตว์ชนสัตว์อยู่เรื่อย ๆ ฝ่ายเจ้าค้นหามันก็ผลิต
 สรรพสัตว์อยู่เรื่อย ๆ ข้างฝ่ายค้นหาให้เกิด ฝ่ายพระพุทธเจ้า
 ให้ดับ ในสังสารวัฏเป็นอยู่อย่างนี้ช้านานหาประมาณมิได้ แต่
 เจ้าค้นหาผลิตสรรพสัตว์ได้มากกว่าพระพุทธเจ้า วินาทีหนึ่ง
 เจ้าค้นหามันผลิตสรรพสัตว์ได้หลายล้านหลายโกฏีมายเหลือ
 คณานับ ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธจึง
 ได้ทรงพระนามว่า (โลกวิทู)

พระพุทธเจ้าว่าจะมาตรัสรู้สัตว์ชนสัตว์สักครั้งนานถึง
 พุทธันดรหนึ่ง ผิดกับค้นหามากมายเหลือเกิน ค้นหาผลิต

สรรพสัตว์ทุกวินาที พระพุทธเจ้ามาชนสัตว์นานถึงพุทธันดร
หนึ่ง พระพุทธเจ้าต้องชนไม่ทันแน่ ๆ แพ้กันไกลลิบลับ

ที่ตำนานกล่าวไว้ว่า สัตว์ไปนรกเท่าชนโค สัตว์ไปสวรรค์
เท่าเขาโค เป็นความจริง เพราะกว่าพระพุทธเจ้าจะมาตรัส สรรพ
สัตว์ทั้งหลายก็ทำบาปกันมากมายนับไม่ถ้วน ไม่ต้องเอากันไกล
ถึงพุทธันดรละ เอากันนาทีเดียวแหละ ในประเทศไทยทำบาป
กันก็สิบล้านคน ไม่ต้องกล่าวกันทั้งโลก เอาประเทศไทยประเทศ
เดียวก็พอ

พระพุทธเจ้าจะมาตรัสหรือไม่มาก็ตาม เจ้าตัณหาเขาก็
ผลิตสรรพสัตว์เรื่อยไปไม่หยุดยั้ง ถึงแม้สรรพสัตว์จะแน่นขนัด
ยัดเยียดกันอีกอัดสักรั้วเพียงไร เจ้าตัณหาหมันก็ไม่ยอมหยุดผลิต จง
ทูลมนุษย์ในปัจจุบันนี้เถอะได้ทารกกันคนละ ๗-๘-๙-๑๐ แล้ว
เจ้าตัณหาหมันยังกระซิบให้อีก ดังนั้นสรรพสัตว์ในสังสารวัฏ
จึงมากเหลือเกินจะนับจะประมาณมิได้ บ้างก็อด บ้างก็อยาก ได้
ทุกขเวทนาต่าง ๆ ช้ำเจ้าชรา มรณะ เข้าทำลายล้างผลาญ เจ้า
ตัณหาหมันก็ไม่รู้ไม่ชี้ มันได้แต่ทำให้เกิดมียอย่างเดียว มันให้เกิด
มาแล้วจะเป็นอย่างไร เจ้าตัณหาหมันก็ปล่อยไปตามกุศลอกุศล
มันให้มันไปตามหน้าที่ของ “อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา” ตาม
ตำนานในพระไตรปิฎกกล่าวว่า พระพุทธเจ้าได้ตรัสไปแล้วมาก

กว่าเมล็ดทรายในท้องมหาสมุทรทั้ง ๔ ถึงแม้พระพุทธรเจ้าจะมา
ตรัสชนสัตว์มากมายสักเท่าไร ๆ ก็ไม่ทำให้สรรพสัตว์ในวัฏ-
สงสารยุบยอบหมดเปลืองลงไปได้ เพราะเจ้าตัณหามันผลิต
สรรพสัตว์เพิ่มเติมอยู่เสมอ มันไม่ให้บกพร่องลงไปได้

เรื่องนี้จึงยุติมัยปัจจุบัน เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัม-
พุทธเจ้าสมณโคตม เสด็จดับขันธเข้าสู่พระนิพพาน พระ
อรหันต์ก็ตามเสด็จพระพุทธรองค์ไปจนหมด ถึงแม้จะยังเหลือ
พระพุทธรโอราทไว้ ก็ไม่เหมือนเมื่อพระองค์ยังอยู่ จงดูสิมนุษย์
พากันเชื่อบ้างไม่เชื่อบ้าง ที่ไม่เชื่อคำสอนของพระพุทธรองค์นั้น
แหละมาก ฉะนั้น จึงเปิดช่องโหว่ให้เจ้าตัณหาเข้าทำหน้าที่ได้
ตามสบาย ถึงแม้เมื่อพระพุทธรองค์ยังอยู่ก็ต้องยื้อแย่งกับเจ้าตัณหา
ได้บ้างไม่ได้บ้าง ที่ได้เป็นส่วนน้อย ชั่วเจ้าลัทธิต่าง ๆ มีครู
ทั้ง ๖ เป็นต้นไปเข้าข้างตัณหา เข้าทางกันไม่ให้สรรพสัตว์ไปเข้า
กับพระพุทธรองค์ พระพุทธรเจ้าก็ขึ้นไปตามแต่จะชนได้ สรรพ-
สัตว์ก็ตกอยู่ในเงื้อมมือของตัณหา ครั้นสมัยพุทธกาลยังเป็นได้ถึง
เพียงนั้น มาสมัยนี้ ศาสนาของพระพุทธรโคตม ล่วงได้ถึง
๒๕๒๔ ปี แสงสว่างของพระพุทธรองค์ก็ริบหรี่ตามศาสนาของ
พระองค์ไป ต่อไปภายหน้าแสงพระพุทธรองค์ก็จะมีตมิดลงไปทุก
ที จนไม่มีแสงความรุ่งเรืองจะทวนไปหาพระพุทธรองค์ เหมือน

ยังกะเมื่อพระองค์ยังทรงพระชนม์อยู่นั้นย่อมเป็นไปไม่ได้ นับวัน
ศาสนาของพระพุทธองค์จะเสื่อมลงเศร้าลง เหมือนพระจันทร์
ข้างแรมจนมืดมิดหมดแสงหายไปจนได้

ด้วยเหตุใดจึงเป็นถึงนั้น ด้วยว่ามนุษย์ไม่ชอบคำสอน
ของพระพุทธองค์ ไม่ทำตามพระโอวาทที่พระองค์ทรงประทาน
ไว้ จงดูมนุษย์ในปัจจุบันนี้เถอะ ศาสนาที่ช่วยโลกให้เป็นสุขไม่
เอา หันไปเอาตามลัทธิคอมมิวนิสต์ทั้งครึ่งโลก แล้วพากันช่วย
ทำลายศาสนาไปจนเกือบครึ่งโลกเช่นกัน

ฉะนั้น ขอสรรพสัตว์ทั้งหลายจงอย่าได้ประมาท จงใช้
พิจารณาณอันสุขุมรอบคอบ จนได้บรรลุถึงพระนิพพานเถิด
มิฉะนั้นเจ้าคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นเชื้อสายของคณหา มั่นก็จะกวาด
ค้อนเอามนุษย์ไปเป็นของมันหมด มนุษย์ก็จะมีแต่โสกาอาศูร
ไปในวัฏสงสารไม่มีที่สิ้นสุด เพราะเรื่องนี้เป็นอุคมคติของ
วัฏสงสาร พวกคอมมิวนิสต์ก็ดี เจ้าคณหาที่ดี เขาเป็นพวกเดียวกัน
กัน เขาเป็นฝ่ายผลิตด้วยกัน เจ้าคณหาเขาผลิตได้หลายอย่าง มี
พร้อมในโลกจะเอาอะไรก็ได้ตามความปรารถนา จะเอาบุญก็ได้
บุญจะเอาบาปก็ได้บาป แต่สรรพสัตว์อยากอยู่กับคณหาไม่อยาก
ไปกับพระพุทธเจ้า เพราะไปกับพระพุทธเจ้าไม่มีอะไร ไปว่างๆ
เปล่าๆ อยู่อย่างนั้น อยู่กับคณหาอุคมสมบูรณ์ทุกอย่าง มีทั้ง

เพศหญิงเพศชาย มีทั้งรสอร่อยแห่งกาม อันค้นหาเขาผลิตให้
ผลิตให้ทั่วสากลโลก ผลิตรสปุ่ย่าตายาย รสพ่อรสแม่ รสลูก
หลานเหลนโหล่น ตลอดจนรสโลกทุกชนิด เจ้าค้นหาเขาผลิต
ให้เพียบพร้อมทุกสิ่งทุกอย่างสารพัดไม่เลือกกว่าอะไร เจ้าค้นหา
มันผลิตได้ทั้งนั้น เช่นผลิตเมื่อนรกไว้ให้ เมื่อสรรพสัตว์ทำ
บาปจะได้ไปชำระที่ร้ายให้กลายเป็นดี แล้วผลิตเมืองมนุษย์ไว้ให้
เพื่อให้มนุษย์เลือกเอาकुศลหรืออกุศลตามใจชอบ แล้วผลิตเมือง
สวรรค์ให้ฝูงเทพเทวาททั้งหลายจะได้พากันร่าเริงบันเทิงใจในร่ม
แห่งไบบุญของตน เจ้าค้นหาเขาทั้งบำรุงทั้งพะเน้าพะนออุปถัมภ์
จนสรรพสัตว์ผลิตผลิตหลงอยู่ในคำพูดของเขาไม่ยากพราว
จากไปไหน ละเลิงหลงอยู่กับคณหานั้น

ถึงแม้พระพุทธรเจ้าจะมาร้องเรียกอยู่ไหน ๆ ก็มีผู้นิน
น้อยเหลือเกิน จะขวานรับก็แต่ปาก กายก็ไม่ไป ใจก็ไม่ไป

ชาวโลกทั้งหลายเอ๋ย เวลานี้พระโอวาทของพระพุทธรองค์
ยังอยู่ ถ้าเชื่อพระโอวาทของพระพุทธรองค์ ยังมีทางที่จะหนี
ค้นหาเอาตัวรอดได้ วิธีเชื่อพระพุทธรองค์ก็ไม่ยากเย็นอะไร คือ
ให้เชื่อมั่นในพระพุทธรเจ้า ให้เชื่อมั่นในพระธรรม ให้เชื่อมั่น
ในพระสงฆ์เท่านั้นก็พอแล้ว ไม่ซ้าก็ไปนิพพานได้ ถ้าท่านยังชอบ
กะค้นหาอยู่ก็ไม่รู้จะว่ากระไร

มีเรื่องเล่าว่า เมื่อนานกาลไกลในครั้งกีกำบรรพกระ-
โน้น ได้มีจุลอินทรีทั้งหลาย รวมตัวเป็นโลกขึ้นมา แล้วแปลง
สภาวะเป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตขึ้นมาเต็มโลก ต่างก็บัญญัติกัน
ขึ้นว่าชื่อนั้นชื่อนี้ เป็นมนุษย์บ้างเป็นสัตว์บ้าง เป็นต้นไม้ภูเขา
สมุทร ทะเล ห้วยหนองคลองบึงบาง แม่น้ำลำธาร เมฆหมอก
ดวงอาทิตย์ดวงจันทร์ มีตสว่าง และสิ่งต่าง ๆ หาประมาณมิได้
ตลอดจนหลักวิชาความรู้ต่าง ๆ ของมนุษย์ และสิ่งที่มนุษย์
สร้างขึ้น หรือธรรมชาติทั้งหลายสร้างขึ้น เจริญขึ้นบางครั้ง
เสื่อมลงบางครั้ง ทกอยู่ในความเปลี่ยนแปลงไม่คงทน เกิด ๆ
ดับ ๆ ไม่อยู่ในอำนาจผู้ใดทั้งสิ้น

มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์หนึ่ง เสด็จมา
เยี่ยมโลกและโปรกสัตว์โลก ให้สัตว์โลกไปนิพพานตามพระองค์
แล้วพระองค์ก็เสด็จดับขันธเข้าสู่พระนิพพาน แต่ศาสนธรรม
คำสอนของพระองค์ยังอยู่ นับตั้งแต่พระองค์เสด็จดับขันธเข้าสู่
พระนิพพานมาได้ประมาณ ๒๔๔๔ ปีเศษ ได้มีมนุษย์คนหนึ่ง
บังเกิดปรากฏขึ้นในโลก มนุษย์คนนั้นได้เกิดขึ้นในทุ่งอัน
แจ้งกว้างใหญ่ มีพงอ้อและกอหญ้าอันเขียวสด มีหนองน้ำ
มีบึงอันเต็มไปด้วยบัวหลวงและจอกกระจับ มีน้ำใสสะอาดไหล
อยู่เอื่อย ๆ มีปาลาмаแหวกว่ายอยู่ข้างก้อนหิน มีกลิ่นบัวหลวง

หอมขจรไปในทิศต่าง ๆ มีนกอีโง้ง นกพริก นกกระเรียน นกกระสา เจ้านกกระยางปากแหลม เขาว่าพระเจ้าสร้างปากให้มันไว้สำหรับจิกกินปลา เจ้านกกระทิงยืนใช้ขนอยู่บนกิ่งไม้ เจ้านกปรอดพุดพรอดอยู่ข้างรังของมันสองตัวผัวเมีย เจ้านกกา น้ำดำ กินปลาแล้วบินมาเกาะอยู่ที่ชายบึง มีนกนานาชนิดบินโฉบฉาบฉวยแวียนอยู่ไปมา ด้วยความว่องไวของมันแล้วก็ถลาลงสู่พื้นดิน เที้ยวแสวงหาอาหาร ครั้นสายันต์ตะวันรอน ๆ เจ้านกทั้งหลายก็บินจร กลับมาสู่รังรัง คาบเหยื่อมาฝากลูกอ่อนของมัน สรรพสัตว์ทั้งหลายเอื่อยงอยู่เป็นสุขเกิด

ในทุ่งอันกว้างขวางเปล่าเปลี่ยวนี้แหละ มีหมู่บ้านย่อม ๆ อยู่หมู่บ้านหนึ่ง อยู่ติดกับริมฝั่งแม่น้ำ มีต้นไม้ขึ้นรกรกปกคลุม มีต้นไม้ต้นมะขาม ต้นมะกอก ต้นตาล ต้นไทร มีเถาวัลย์จึงจื้อขึ้นอยู่ประปราย

ในหมู่บ้านแห่งนี้แหละ เป็นที่เกิดของมนุษย์คนหนึ่ง ซึ่งมีเชื้อสายสืบเนื่องมาจาก กามัตถหา ภวัตถหา วิภวัตถหา มนุษย์คนนั้นเขาสมมติเรียกกันว่า (นายขอม)

นายขอมผู้นี้เป็นลูกชาวนาผู้หนึ่ง ว่องไว ๆ เลี้ยงควายอยู่ในกลางทุ่งนา ครอบครัวของเขามี พ่อแม่ มีพี่ ๔ คน มีน้อง ๓ คน พี่ชายชื่อ บู่, เกลี้ยง, กร่าง. พี่หญิงชื่อ เปรย, น้อง

หญิงทั้ง ๓ ชื่อ ขม, ล้วน, ป่วน, ตระกูลของนายขอมสืบเนื่องมาจากชาวนาโดยตรง รกรากเป็นคนสุพรรณบุรี ทั้งฝ่ายบิดา และฝ่ายมารดา ตระกูลบิดาอยู่บ้านไผ่แขก อ. ท่าพี่เลี้ยง จ. สุพรรณบุรี ตระกูลมารดาอยู่บ้านโพธิ์พระยา อ. ศรีประจันต์ จ. สุพรรณบุรี ตัวนายขอมเกิดที่บ้านไผ่เตาะ ต. บางตะเคียน อ. สองพี่น้อง จ. สุพรรณบุรี ตกลงนายขอมเป็นชาวสุพรรณ ฯ เต็มตัว สมัยใหม่เขาเรียกกันว่า ๑๐๐% บ้านเรือนของเขาเดิมเป็นเสาไม้ไผ่ แล้วมาเปลี่ยนเป็นเสาไม้จริง เครื่องบนไม้ไผ่มุงแฝก มีหม้อข้าวหม้อแกงทำด้วยดินเผา ถ้วยชามครั้งนั้นคนไทยไม่ได้ทำ พ่อค้าซื้อจากต่างประเทศมาขาย แล้วซื้อเขาคือ สัตว์พาหนะและสัตว์เลี้ยงของครอบครัวเขา มีควาย ๕ ตัว ชื่ออ้ายยอจดหญ้า อีกาง อีเงิน อ้ายหนุ่ม อ้ายแหง เลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ สุนัขแมว โดยทั่ว ๆ ไปก็ว่านายขอมเกิดในตระกูลที่ไม่สู้ร่ำรวยนัก ที่เรียกกันว่าพอมมีพอกิน มีเครื่องใช้ไม่สอยไม่สู้จะฟุ่มเฟือยนัก แต่ก็อยู่ไปกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกันอย่างผาสุก

ในตระกูลของเขาเป็นสัมมาทิฐิ นับถือพระพุทธศาสนา ตั้งแต่ครั้งปู่ย่าทวดมา บิดาของเขาเป็นคนใจดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ไม่พยายามเบียดเบียนใคร ไม่โกรธง่าย ลูกเท่าไม่เคยตีใครเลย มีงานก็ทำไปไม่โลภโมหโทสันมากนัก

มีที่ดินก็แบ่งให้เพื่อนบ้านทำกินไม่คิดค่าตอบแทน “เท่าที่พูดนี้
ได้สังเกตเห็นมากตัวเอง”

อาทมาเมื่อยังเป็นเด็ก บิดาชอบปลูกต้นไม้มีผล ถ้าเพื่อน
บ้านมาเก็บกิน ถ้าลูกเข้าไปห้ามก็ถูกบิดาว่าเอา ในครอบครัว
ของอาทมาไม่มีทั้งที่นาและที่ไร่ รวมประมาณ ๑๐๐ ไร่เศษ บิดา
เห็นผู้ยากจนไม่มีที่ทำกินก็แบ่งที่ให้ทำเปล่า ๆ ไม่ต้องเสียค่าเช่า
ในครอบครัวอาทมาใส่บาตรเป็นนิตยไม่ขาด ชาวบ้านเรียกบิดา
อาทมาว่า “พระพุทฺธ”

ครอบครัวของอาทมาไม่มีใครทำบาปมากนัก ผักปลาก็ทำ
พอประมาณ ไม่มีเหมียววนกะเขา มีเครื่องประทัดประหารสัตว์
แต่เพียงเล็กน้อยพอเลี้ยงครอบครัว พูดถึงบิดามารดาใจดี ครั้ง
หนึ่งเมื่ออาทมายังเล็ก ๆ เห็นบิดามารดาทวงข้าวได้เงินเต็มพาน
ไม่เห็นเขาไปช้อนเร้นที่ไหน เห็นเขาไปตั้งไว้ในเรือนไม่มีอะไร
บิ่ก เห็นทั้งอยู่อย่างนั้นจะนานสักเท่าไรก็จำไม่ได้ คว้าบิดา
มารดาไม่ใคร่สนใจในทรัพย์สินสมบัติมากนัก ยิ่งบิดาด้วยแล้วไม่
ชอบสะสมอะไรเลย บิดามารดาใจดี ลูก ๆ ก็เลยไม่ค่อยมีเล่ห์
เหลี่ยมชั้นเชิง กูลูก ๆ น้อย ๆ อย่างไรชอบกล คว้าก่อนข้าง
จะไม่ฉลาด ซื่อ ๆ ตรงไปตรงมา คว้าลูก ๆ มักจะเสียเปรียบ
เขาอยู่เรื่อย ๆ ซ้ำมักจะมีนิสัยเฉื่อยชาไปตาม ๆ กัน แต่ท่านก็

เสียงลูกของท่านมาจนโตทุกคน ไม่เป็นหนี้เป็นข้าใคร ๆ

นายขอมเป็นลูกชวานาก็ต้องจำใจอยู่กับการทำนา เรื่องของชวานามันน่าเบื่อน่าระอาจริง ๆ เวลาหน้าฝนก็ต้องไปนาแต่เช้ามีคักก่อนสว่าง พอเวลาจวนจะใกล้รุ่ง ให้นินเสียงบิดาเรียกว่า อ้ายแดงจวนสว่างแล้ว เอาควายอาบน้ำล้างโคลนไปนา เพราะทำนาหน้าฝนชุมชุมมาก ต้องเอาควายลงโคลนกันนุง เข้ามีคะจะไปนาต้องเอาควายล้างโคลนก่อน ชวานาต้องออกไปไถนาแต่ยังมีค ถ้านาไถลต้องไปแต่ถึงกึ่งน่ายังไม่สว่าง ก็ปล่อยควายให้กินหญ้าพักหนึ่ง พอเช้าตรู่เห็นลายมือลายตีนก็ลงมือไถ ไถกัน ๓ ครั้ง คือไถตะ ลงมือไถครั้งแรกกินมักมีก้อนโต ๆ ไถแปรชวยดินก้อนโตนั้นให้ย่อยเล็กลง ไถหว่านเอาข้าวหว่านลงไปแล้วไถกลับ ไถวนกันไผวนกันมารอบแล้วรอบเล่า วนจนหมดเนื้อที่นา ในครอบครัวต้องปั่นงานกัน ที่ออกไถก็ออกแต่มีค ที่หุงข้าวก็ตื่นแต่คัก เสียงครกน้ำพริกดังวังเวงเหมือนพระที่ระฆังเวลาเช้ามีค ถ้าบ้านหมู่ใหญ่หลายครอบครัวก็ได้ยินครกน้ำพริกเพรียกไปหมดเหมือนคนตริวงใหญ่ ชวานาน้ำพริกขาดไม่ได้ ชวานาถือกันว่าน้ำพริกเป็นยอดกับข้าว นึก ๆ คว้าเป็นชวานามันก็น่าสนุกดีเหมือนกัน ด้วยความเคยชินชวานาเขาก็ออยู่ของเขอย่างผาสุกสบาย

พวกไถนา ก็ไปไถ พวกหุงข้าวก็หอบข้าวไปส่ง เจ้าควาย
 นั้นมันแสนรู้จริง ๆ พอมันเห็นหอบข้าวมาแต่ไกล มันก็หยุด
 ไม่เดิน กล้าย ๆ มันจะบอกว่ามันหอบมาแล้ว หยุดกินเสียที จัน
 จะได้พักผ่อนบ้าง จะไล่เคียวเขี่ยมันอย่างไร มันก็ไปยาลลำบาก
 เต็มที น่ากลัวมันจะเหนื่อยเต็มทน ไถที่ควายลากไปนั้นเวลา
 ไถเข้าดิน ๕ คนก็ลากไม่ไป ถ้า ๑๐ คนก็เห็นจะไปแสนลำบาก
 แต่เจ้าควายตัวเดียวมันลากไปไหว ที่ไปไถวนั้นเพราะด้วยความ
 กลัว นึกแล้วก็นึกค้อยู่เหมือนกัน ควายที่ไถนาตัวหนึ่งนั้นไถ
 ตั้งแต่เช้าจนเที่ยง ควายตัวหนึ่งต้องถูกตีไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ ที ทุ
 สี่ข้างควายให้ลายไปหมด ชาวนาคนหนึ่งต้องมีไม้ตะพดทางใต้
 ๑ อันไว้สำหรับหวดควาย ไม่เช่นนั้นก็จะใช้เชือกที่ผูกกับสาย
 ตะพายหวดเข้าไป ถ้าทุควายเวลาไถนาแล้ว ถ้าไม่ใช่ชาวนา
 ต้องสงสารควายจนน้ำตาไหล คุณมันดันไถจนตัวโก่ง มันหอบ
 จนตัวโยน น้ำลายฟูมปาก ก็ยังไม่ได้หยุด อยากจะกินหญ้า
 หรือกินน้ำก็บอกไม่ได้ ถ้ากำลังไถหยุดกินหญ้า ต้องโดนตีเพียว
 เข้าให้สี่ข้างสนั่นไป บางบ้านไถเช้าแล้วก็ไถเย็นอีก บางบ้านที่มี
 เมตตาศาปวณี พอเห็นควายเหนื่อยหอบก็พักผ่อนให้ลงน้ำ พอ
 สบายแล้วก็ให้ไถใหม่ บางบ้านก็ไม่ดูแลถึงความอดอยากของ
 มัน ปล่อยให้อด ๆ อยาก ๆ ผอมจนซี่โครงขึ้นก็จับไปไถนาอยู่

นั่น เคนโชซัทโซเซ เสียงเพียว ๆ ก็ถึงขั้นที่สี่ข้างควายไม่รู้จัก
หยุด บางบ้านก็รักควายเหมือนยังกะเพื่อนยาก เลี้ยงจนอ้วนพี
จะใช้จะไถก็มีควาंपราณี

เจ้าควายเอ๋ย ไอ้เพื่อนยาก อาตมาเคยใช้มา อาตมาไป
เจอควายเข้าที่ไหน บางครั้งอาตมาอดกลั้นน้ำตาไว้ไม่อยู่ ให้นึก
สงสัยจับใจจับใจเสียนี้กระไร เวจะมีต่ออาตมาหรือเปล่าก็ไม่
รู้ ควายเอ๋ย เวลานั้นเรากำลังโง่กำลังหลงไม่รู้ผิดรู้ถูกอะไร เอา
แต่ได้เท่านั้น เราขอสมลาโทษเจ้าด้วย ไม่ขอใช้เจ้าต่อไปจน
ทราบเท่าเข้าสู่พระนิพพาน

เมื่อชาวนาได้เวลากินข้าวเช้า ก็ปลดไถให้ควายกินหญ้า
ถ้าไม่มีอะไรจุ่มน้ำพริกก็ใช้ผักนา คือผักบุ้งบ้าง สายบัวบ้าง
บางทีไปพบผักกะเจตทอยอดอ่อนเข้า ก็นึกครึ้มในใจว่าได้
ของโอชะรสแล้วละ พวกกันเอาผักนามาจุ่มน้ำพริกกินกันเอร็ด
อร่อย น้ำพริกถ้วยเบ้อเร่ล่อกันเสียเกลี้ยงถ้วยไปเลย พวก
ชาวนายง่ายกินง่าย พอกินข้าวกันอิ่มแล้วก็จับควายเข้าไถต่อไป
บางบ้านไถไปพอพระทีกลองเพลก็ปลดปล่อยควายเลิไถ บาง
บ้านก็ไถไปจนถึงเที่ยง บางบ้านก็ไถไปจนบ่าย บางบ้านก็ไถ
เย็นอีก ทำกันดังนี้ทุกปีเป็นประจำ อะไรมะมาเหนื่อยยากเท่า
ควายไม่มี เคนลากไถไปเถิดตั้งครึ่งวันก่อนวัน คุ้มมันเหนื่อย

เหลือเกิน แต่ต้องทนไป เพราะเสียงดังฮึบ ๆ เสียงดังอ้ายท่า
จากไล่ แล้วเสียงเพียวก็ดังขึ้นด้วยเส้นเชือกหวดลงไปเหมือน
หวดดินหวดทราย ไม่เห็นใครจะนึกว่านั่นควายเขามีชีวิตจิตใจ
เหมือนคน เขาจับเขาปวด เสียงเพียวลงไปที่ไร้เก้ต้นหยอง
แหงด้วยทุกขเวทนา ถ้าเขาเป็นมนุษย์ก็จะดั่งเพียบโอย เพียบ
โอย อย่างน่าสงสาร แต่เปล่าเลย เขาก็ตีกระหน่ำอยู่อย่างนั้น
จำพวกวัวก็โดนปลุกแทงจนตัวคดตัวงอ เสียงฮึบ เสียงแข่งด่า
ให้เพรียกไปในทุ่งนา ควายวัวจะเป็นอย่างไรเขาไม่เข้าใจ เขา
มุ่งหวังจะให้แล้วอย่างเดียว

หลังจากไถหว่านไปแล้ว ข้าวก็ขึ้นเต็มนามีใบสดเขียวช่อ
แลดูสะพรั่งเมื่อถูกลมพัด แลดูเป็นกลิ่นคล้ายระลอกในทะเล
เจ้าตาก^๕แทน เจ้าผีเสื้อ และแมลงบินกันไขว่ เจ้านกแซงแซว
หางม่วงก็บินมาโฉบกินอย่างโอชะรสของมัน สัตว์บางชนิดชอบ
วางไข่บนใบข้าว แมลงมุมชอบทำรังที่ใบข้าว แลดูขาวโพลน
ไปทั่วนา เวลากลางคืนน้ำค้างตกขังบนใบข้าว เวลาเช้าพอต้อง
แสงแดดก็แลดูสุกใสเป็นสีม่วง พอสายหน่อยแสงแดดก็ขับหาย
ไปในอากาศ เจ้านกหนูเป็นศัตรูสำคัญของต้นข้าว มันคอยกัด
กิน บางครั้งเล่นเอาชาวนาถึงกับน้ำตาตก เพราะมันกินหมด
ไปเป็นแปลง ๆ เจ้าปูนาชอบกินต้นข้าวอ่อน ๆ เจ้าพรานเบ็ด

ชอบเที่ยวจับนกแทนตามคันข้าวไปทำเหยื่อตกปลา

ชาวนาเมื่อเห็นคันข้าวเขียวช่อเต็มทุ่งนา ชาวนาก็พากันหน้าขึ้นตาบานยิ้มแย้มแจ่มใส ในตอนนี้อาชาวนาจับกลุ่มกันเข้า ก็จะคุยกันอย่างร่าเริงบันเทิงใจ บ้างก็ว่าข้าวของฉันทันได้การ ถ้านายทุนหรือพ่อค้าคนกลางและพวกคอรั้นชั้น จักรวรรค์บังหลวง ไม่ชูศรีดฉันจนเกินไป ฉันทักพอจะลืมตาอ้าปากกับเขาได้บ้าง จำพวกนักเลงสุราบานก็เกาะให้ดื่มกันอย่างเปรมอารมณ์ จำพวกชอบการพนันก็จับกลุ่มกันเป็นหมู่ ๆ เมื่อเจ้าหน้าที่จับได้ก็ถูกปรับคนละซังสองซัง จำพวกคลังห่วยก็กระซิบบอกกระซิบไปเที่ยวขอกับพระ ไปโดนพระที่ท่านชอบให้ห่วยท่านก็บอกใบ้ให้ส่งไป เผอิญไปถูกเข้าสัก ๑ คน ก็คงยิ่งกว่าฟ้าร้องผู้คนแตกตื่นเหมือนยังกะเรื่องกระต่ายตื่นตูม บางทีทำให้พระที่ท่านบอกห่วยว่ารวยไปก็มี

คนจำพวกนี้ไม่รู้ตัวด้วยกันทั้งคู่ ทั้งผู้บอกห่วยและผู้ขอห่วย เถาเถาคะเนกันส่งไป ถ้าบอกมากคนเข้าก็อาจถูกได้สักคน

แน่ที่วัดไผ่โรงวัว ทำให้เงินสตก ๆ ถ้าผู้ใดบอกห่วยให้ถูกได้ ไปเอาเงินที่วัดไผ่โรงวัวเดือนละ ๑ ล้านบาท เขียนป้ายติดไว้ที่วัดเลย เขียนห้ามา ๖-๗ ปีแล้วไม่เห็นมีใครไปเอาเงินสักคน ถ้าไม่ใช่พระอรหันต์ไม่มีใครบอกให้ถูกได้ หลงละเมอ

กันไปเปล่า ๆ โทหกทั้งเพ เลิกคิดกันเสียดีกว่า คิดไปก็ไม่เข้า
ท่า

ในระยะชานาเล็กโตเลิกว่าน เป็นเวลาว่างของชานา
ในครอบครัวที่พ่อแม่มีปัญญา ลูกก็คน ๆ ก็หางานให้ทำ บ้างให้
ปลูกสวนครัวเลี้ยงสัตว์ บ้างก็ให้ปั่นฝ้ายทอผ้า บ้างก็ให้ทำไร่
เพื่ออาชีพ บ้างก็ให้จักสานกระบุง ตะกร้า และสานเสื่อ บ้าง
ก็ให้ตัดเย็บย้อมผ้า บ้างก็ซ่อมแปลงบ้านช่องที่สลักหักพัง บ้าง
ก็เข้าป่าหาฟืน บ้างก็หาผักหาปลาทำเสบียงกรังไว้หน้าเกี่ยว บ้าง
ก็เที่ยวรับจ้างหาเงินไว้ใช้ หนุ่มสาวบางคนก็ไม่เอาไหนเที่ยว
ตะโพงหาแหล่งสวาทและที่เรีงรมย์ บางบ้านก็เที่ยวแสวงหาบุญ
ตามวัดวาอาราม บางบ้านก็เที่ยวซื้อลูกขายแพงหากำไร บาง
บ้านก็ทำยุงทำฉางไว้ใส่ข้าว บางบ้านก็เลี้ยงเบ็ดเลี้ยงไก่ขายและ
กินไข่

พอถึงเดือน ๑๑-๑๒ น้ำก็นองไปทั่วบ้านทั่วนา บางปี
ก็ท่วมพื้นเรือนต้องหนุนกันเป็นการใหญ่

ชานาตอนนั้นลำบากมาก ควายตัวมันใหญ่ ต้องหาที่ให้
มันอยู่ ต้องถมโคกให้มัน ต้องปลูกไร่ให้มัน บางบ้านก็ต้อง
ไล่เข้าป่า ชานาที่นี้จะไปไหนมาไหนต้องใช้เรือ แต่ชานา
เคยชินเสียแล้วเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น กลับนึกสนุกเสียด้วยซ้ำ

ไป เพราะเป็นเวลาหน้ากฐินผ้าป่า เมื่อทำบุญออกพรรษาแล้ว เป็นหน้ากฐินผ้าป่า พอถึงหน้ากฐินผ้าป่า ชาวนาร่ำเรงสนุก สนานกันสุดขีด อะไรจะมาสนุกสนานเท่าหน้ากฐินผ้าป่าไม่มี ผ้าป่ามีเวลากลางคืน กฐินมีเวลากลางวัน เทียวกลองตุ้มผ้าป่า วัดเหนือ เทียวกลองตุ้มกฐินวัดใต้ เสียงกลองตุ้มจะเป็นผ้าป่า หรือกฐินก็ตาม หนุ่มสาวชนลูกชู้ซันตื่นตื่นใจ มีความอึดเอิบไม่ อยากกินข้าว นี่กว่าจะได้พบคู่รักสมหวังในเมื่อเห็นกันเมื่อแต่ง ตัวสวย ๆ “ชาวนาแต่งตัวกันเมื่อไปทำบุญ หรือเมื่อมีงานร่ำเรง เท่านั้น นอกนั้นก็แต่งตัวด้วยผ้าปะผ้าขาด ยิ่งคนมีเงินยิ่งชอบ แต่งของปอน ๆ เพราะชาวนาโดยมากอยู่กับการงานที่ไม่สะอาด” เมื่อชาวนานาน ๆ จะได้เห็นคู่รักแต่งตัวสวย ๆ สักที จะได้ดูกัน อย่างอึดตาอึดใจ เพราะในที่เรงรมย์เช่นนี้ใคร ๆ ก็ต้องแต่งตัว ประกวดกัน มีเท่าไรแต่งหมด ผู้ที่มีอันจะกินก็แต่งเสียเลอเลิศ มีสร้อยสนิมพิมพาพร เพชรนิลจินดา แก้วแหวนเงินทองให้ แพรวพราวไปหมดทั้งตัว ซี่เรือที่สร้างสรรค์กันมาอย่างงดงาม ในครั้งกระนั้นใช้เรือมาด ๔ แจวว่าเป็นเรืออันล้ำค่า เป็นเรือที่มีสง่าที่สุด ถ้าบ้านใดมีเรือ ๔ แจวใช้ บ้านนั้นถือกันว่าเป็น บ้านที่ร่ำรวยมีอันจะกิน พวกเรือมาด ๔ แจว พอถึงวันกฐิน ผ้าป่า ก็แต่งกันเสียหรูหราทั้งเรือทั้งคน แลดูเพริศพรั่งแพรว

พรราวคา แฉกไปผากมาไขว่ศกก็ศรัว่าฉันหนึ่งในกำบลัน
 เจ้าเรือนเรือแปะก็พายรีไปตามสายชล เจ้าเรือพายม้าเรือยาวก็
 เสียงพริบเหยอว พริบเหยอว น้ำเป็นฟองนองระลอก ทำที่ท่า
 ว่าจะแข่งกัน เจ้าเรือโปงก็พายตบป้องตบป้องไม่เข้าท่า “เรือ
 โปงเขาเอาคันทาลชุกท่าเรือ” เจ้าเรือแพไม้ไผ่ก็พายอ้อซ่า อ้อซ่า
 นำเปือเหลือกำลัง “เรือแพเขาเอาไม้ไผ่หลายลำค้ทำแพ” เมื่อ
 ถึงเรือกฐินนั้น เสียงวิ้วักเจี้ยวจ้าวจ๊อกแจ็กจ่อแจเหมือนนก
 กระจาบทำรัง “ที่มีเสียงคังนั้นในเมื่อหนุ่มสาวมาประสานงากัน
 ก็สากน้ารกกัน บ้างก็สนทนาปราศรัยกัน ในครานั้นเองหนุ่ม
 สาวก็เทียบเรือเข้าหากัน และทั้งแก่และแม่หม้ายก็เอ่ยเพลงขึ้น
 ทันที” ฝ่ายชายว่าปลอบก่อนว่า “ลอนาราเอานาวาเข้ามาเคียง
 พี่จะขอฟังเสียง” ลูกคู่รับ “ฮ้าไฮ้” แล้วว่าต่อ “นางไนย”
 เสียงชายว่าคุชรมเหมือนนกเขา เกี้ยวลำนั้ร้องบ้าง ลำนั้ร้อง
 บ้าง ล่อถันเสียงอึงเอ็กเหมือนจับเป็ดไล่ล่า แล้วชายก็ลงท้าย
 เพลงว่า “หวาน ๆ สักห้ำคำเอย” ลูกคู่ก็รับท้ายเพลงนั้นไป
 หมค เอาทรวง เจียบ เจียบ แล้วก็ร้องยั่วร้องท่อนรับท้ายเพลง
 จบฝ่ายชายปลอบแล้ว ฝ่ายหญิงก็ร้องขึ้นมา ฝ่ายชายก็ร้อง
 ประกองกลอเกล้าเสียงหญิงเกรียวกราว ครั้นเครื่องสนุกสนานกัน
 เต็มที่ มีทั้งฉิ่งฉับไม้กรับให้จังหวะเสียงหญิงร้องว่า “น้องไม่

ให้เสียที่ที่พวกพี่มาหา พอได้ยินพี่ร้องหนูน้องก็ว่า ” ฝ่ายชาย
 ก็รับจิงหวะว่า “ ซักข้าใช้ หรือชะโละว่าใช้ ” พอฝ่ายหญิง
 ร้องจบ ลูกคู่หญิงรับท้ายเพลงเรื่อยไป ฝ่ายชายก็เปล่งเสียง
 ประคองเพลงหญิงอย่างหือหรือหรรษา ว่าแกเกี่ยวกันไปสนุกกัน
 ไป ที่มีหวังก็ฝังใจในกันและกันรักกันในที เช่นยังกะพ่อเพลง
 เขาว่า “ ทั้งพี่ก็เป็นหนุ่ม ทั้งแม่คุณก็เป็นสาว ให้แม่คุณนึกเอา
 ในใจเอ๋ย ” แม่คำชายขนมก็ร้องเนื้อขนมจำ แม่คำชายกล้วย
 ทอดก็ทอดค่าวันโสมง จำพวกข้าวห่อก็โยนให้กันอยู่ชวักไขว่
 ไม่มีใครถือใครในเวลานั้น จำพวกเรือแข่งก็พริบเหวอ พริบ
 เหวอ ขนานกันไป พระในวัดก็ทนอยู่ไม่ไหว จัดเรือแข่ง
 ทำออกไป เจ้าเรือแข่งสีกาก็ดำเข้าใส่ สาคน้ำให้พระเปียกปอน
 ไปตาม ๆ กัน เรือแข่งสีกาเห็นเรือแข่งพระเหมือนเห็นเรือขนม
 ร้องทำแข่งเสียงให้ลั่นสนั่นไป ฝ่ายข้างพระก็ไช้อยยเสียเมื่อไหร่
 ปรีเข้าจำจนไม่ลืมหลืมตา พอเรือพระแพ่ เสียงสีกาก็ให้ร้อง
 สนั่นหวั่นไหว มันช่างสนุกสนานเสียนี้กระไร เมื่ออาตมาบวช
 อยู่ที่วัดบางสามใหม่ ๆ ได้เห็นพระแข่งเรือจริง ๆ ที่วัดบางสาม
 มีเรือชะล่ายาว ๑ ลำ จุคนสัก ๓๐-๔๐ คน เขาว่าพระเอาออก
 แข่งทุกปี เมื่อปีอาตมาบวชก็ได้เห็นพระท่านเอาเรือชะล่าลำนั้น
 ออกแข่ง พอกลับมาท่านอาจารย์ท่านเทศน์ให้ ๑ ถิ่นท์ ในคำ
 เทศน์นั้นว่า “ ให้แม่มีงเอากระบุงมาโกยเอาชีวะบุญ อาตมาไม่

“ได้ไปกะเขาเลยไม่ได้บุญ” ครั้นได้เวลาแห่กรฐิน จำพวกเรือโยงก็โยงเรือกรฐินขึ้นไปตามลำแม่น้ำวกลงไปตามกึ่งแควต่าง ๆ โยงไปหยุดไปเป็นทอด ๆ จำพวกเรือน้อยใหญ่ก็ตามกันมาจอดเป็นทิวแถวตรงที่เรือองค์กรฐินจอดอยู่นั้น พอได้เวลาทอดกรฐินก็ช่วยกันโยงเรือกรฐินเข้าวัดที่จะทอดกรฐินนั้น พวกกระบวนแห่บางพวกก็ไปโมทนากะเขาบ้าง บางพวกก็กลับบ้าน เวลาผ้าป่ากลางคืน ชาวนาก็มีขบวนแห่คล้ายกันกับวันกรฐิน

พูดถึงวันสนุกครั้นแคว้นนั้น อาตมาเวลานั้นได้มีคู่รักกับเขาคนหนึ่งรูปร่างหน้าตาเขาสวยงามน่ารักอยู่เหมือนกัน อาตมาเขียน ๆ ไปก็นึกรำจวนถึงเขา แต่เขาได้ตายจากไปนานแล้ว โอ ! นั้นเขาได้ตายไปเสียแล้วหรือ ! น้องรักคนนั้นแหละทำให้อาตมากระอักกระอ่วนอยู่หลายพรรษา พอเขาเห็นว่าอาตมาไม่ไปอยู่กับเขาแน่ เขาก็มีสามีไป

โอ ! เจ้าต้นหาเอ๋ย ทำไมจึงทำให้มนุษย์สังเวชว่าเหวเปล่าเปลี่ยวกระไรเช่นนั้น ถ้าไม่ได้พระพุทธรองค์ทรงพระเมตตาแล้ว สัตว์โลกจะได้รับทุกขเวทนาสักเพียงไรก็ไม่รู้

พอหมคนหน้าผ้าป่ากรฐิน ชาวนาที่ว่านในเรื่องที่จะเกี่ยวข้าวต่อไป ต่างก็จัดแจงบ้านเรือนยั้งฉาง กระพ้อมกะปา งบเกี่ยว เสื่อผ้าสำหรับชาวนา ฟืนทองหักหามาไว้ ครั้นถึงเวลา

ลากใหญ่ไฟศาลของชาวนา พอแสงทองส่องอำไพศาลส่องมา
 ใต้หลักก็แลเห็นรวงทองเรือเรือเหลืองอร่ามคึกคักของคำธรรม-
 ชาติที่เทพเจ้าได้เนรมิตไว้ให้ ชาวนาก็พากันชื่นชมยินดีว่า ชาว
 เราเอ๋ย บินข้าวในนาของพวกเราช่างดีเสียนี้กระไร บินพวกเรา
 สมหวังแล้ว สามีก๊วกับภรรยาว่า แม่มีงบบินข้าจะซื้อสร้อยคอ
 ทองคำให้เองสัก ๑ เส้น ภรรยาก็ดีใจว่ากะสามีว่า ข้าจะซื้อเหล่า
 ให้แก่สัก ๑ กระติก ข้าจะอยู่กะเหี้ยเผ้ากะเรือน แล้วเกอย่าเอา
 อีหนูที่ไหนดมอีกนะ ผัวเมียต่างก็ฉ้อเถาะกันอย่างร่าเริงใจ

ครั้นสายจันทร์ตะวันรอนโพล้เพล้จะใกล้ค่ำ ลูกเมียพ่อแม่
 ของชาวนา ก็พากันหุงหาอาหารเสร็จแล้วก็ชวนกันกิน พอ
 อิ่มหน้าสำราญแล้วก็ชวนกันเข้านอน ผัวเมียต่างก็รำจวนถึง
 วันสำคัญจะมาถึงว่า เสว วันพรุ่งนี้แล้วซีหนอ เป็นวันมหาลาก
 ของเรา คือ วันเกี่ยวข้าว เผ้าคะนึ่งนี้ก็นอนนอนไม่หลับ จิตใจ
 ให้หวนถึงแต่รวงทองว่าจะมาเป็นสมบัติของเราในไม่ช้านี้ ครั้น
 เวลาอ่อนรุ่งชาวนาก็ลุกแต่ดึก หุงข้าวต้มแกงจนสำเร็จ พอแสง
 ทองส่องฟ้าจวนจะแจ้ง ชาวนาทิ้งหลายก็พากันออกไปในทุ่งนา
 ช่วยกันเกี่ยวช่วยกันคว่ำ บางครั้งก็ลงแขกช่วยกันเกี่ยว บาง
 ครั้งก็เล่นเพลงเต้นกำร้อง บางครั้งก็พนันขันต่อ ว่าใครจะ
 เกี่ยวได้มากกว่ากัน อาตมาก็เคยเกี่ยวกับเขาได้วันละ ๑ ไร่ คุณนี่

สนุกครึกครื้นเหลือหลาย ถ้ามีสีกาเข้าเกี่ยวแข่งขันด้วยยิ่งไปอีก
 ใหญ่ บางครั้งก็มีการเอาเบือหน้าย้อมท่น ก้ม ๆ เงย ๆ วันแล้ว
 วันเล่า มันเป็นเวลาช้านานเสียเหลือเกิน มันปวดกระดูกสัน
 หลังแทบจะหักลงไปตาย ใครจะอดจะทนเท่าชาวนาไม่มีแล้ว
 อาบทั้งแดดอาบทั้งฝน ชาวนาที่จะทอดยหนีมิได้มี ทนจนเอา
 ข้าวเลี้ยงโลกเลี้ยงพุทธศาสนาได้ ชาวนาได้ทำประโยชน์ให้กับ
 ประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อย่างใหญ่หลวง ถ้าไม่
 มีชาวนา มนุษย์ทั้งหลายจะต้องตายกันเกือบหมดโลก ชาวโลก
 น่าจะคิดถึงบุญคุณชาวนาบ้าง พ่อค้าควรผันผ่อนการค้าให้เบา
 บางลง ไม่ค้ากำไรเกินควร เราเดินไปตามตลาดบ่อย ๆ แลเห็น
 ชาวนามาซื้อของโดยมากผ้าซาทกระรุ่งกระริ่ง อดส่ำที่เอาเงินมาอุด
 หนุนพ่อค้าแม่ค้า พุดอะไรไม่ได้เลย แล้วแต่พ่อค้าแม่ค้าจะเมตตา
 ถ้าไปต่อถามเขาเขาก็ว่าซาททุน ซาททุน ว่านี่ฉันสงสารชาวนาผ้า
 ปะผ้าซาท ถ้าคนอื่นฉันไม่ขายให้ ฉันขายคนอื่นได้กำไรมากกว่านี้
 ชาวนาต้องจำใจจำเอา ถ้าไม่เอาก็ไม่มีจะกินจะใช้ ถ้าซื้อเชือด้วย
 ต้องโดนเข้า ๒ ต่อ ๓ ต่อ เช่นซื้อ ๑๐ บาท จด ๒๐ บาท
 ซื้อ ๕๐ บาท จด ๑๐๐ บาท ดังนั้นเป็นต้น เราสงสารชาวนา
 เหลือเกิน ผ้าซาทแล้วก็ยังต้องซาทต่อไปแล้วยังปะอีก บางคน
 ประจนไม่มีเนื้อผ้าจะปะ ชาวนาเช่นนั้นน่าสงสารยิ่ง รัฐบาลควร

สงสารชาวนาให้มาก ต้องช่วยชาวนาทุกวิถีทาง ชาวนายากจน
บ้านเมืองก็ยากจน ชาวนาเจริญบ้านเมืองก็เจริญ ชาวนาวินาศ
ย่อยยับลงบ้านเมืองก็สลายอยู่ไม่ได้ ขอให้พวกฉ้อราษฎร์บัง
หลวงคอร์รัปชั่นจงเห็นแก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เถิด อย่าได้
กระทำอย่างที่เคยมาเลย จงหยุดเสียเถิด นายทุนก็เอาดอกให้น้อย
ลง พ่อค้าแม่ค้าก็เอากำไรพอสมควร เกื้อกูลกันไป จงช่วยกัน
ฟื้นฟูชาวนาให้เจริญงอกงามเถิด เพื่อช่วยให้ชาวนาอยู่ดีกินดี
บ้านเมืองก็สงบสุข โลกก็จะร่มเย็น โจรผู้ร้ายก็จะเบาบาง สิ่งชั่ว
ร้ายต่าง ๆ ก็จะหมดไป ชาวนาเขาทำนากันมาจนเป็นมรดกตก
ทอดมาช้านานตั้งแต่ครั้งดึกดำบรรพ์เมื่อไรก็ไม่รู้ ชาวนาเกิดมา
เมื่อไรก็พบแต่ชาวนา ชาวนาก็ต้องทำนากันอยู่เช่นนั้นเรื่อยไป
จะนานแสนนานสักเท่าไรก็ต้องทำอยู่อย่างนั้น เพราะมันเป็น
ของประจำโลก

นายขอมชาวนาผู้นั้นนับว่าโชคดี ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ได้พบ
โลกอันกว้างใหญ่ไพศาล ได้ท่องเที่ยวอยู่ในโลกช้านาน ได้พบ
สิ่งแปลก ๆ ในโลกเหลือคณานับ ได้อยู่วัด ได้อยู่โรงเรียน
ประชาบาล มีความรู้ ป. ๓ ได้ศึกษาทั้งวิชาโลกและวิชาธรรม
เกิดในตระกูลสัมาทิฏฐิ ไม่ตายในท่ามกลางอายุ อยู่มาได้จนอายุ
ถึง ๒๐ ปี นับว่าเป็นลาภใหญ่มหาศาล ได้พบทั้งดีทั้งเทียมทั้งเลว

หาประมาณมิได้ ครั้นอายุครบได้ ๒๐ ปีบริบูรณ์ บิดามารดาก็ส่งเข้าบวชในพระพุทธศาสนา ได้ครองผ้ากาสาวพัสตร์ของพระพุทธองค์ ได้เข้าอยู่ใต้ร่มธงของพระอรหันต์ มันช่างน่าทึ่งใจเสียนี้กระไร

นายขอมผู้โชคดี บังเอิญประจวบเหมาะจำเพาะพบศาสนาของพระพุทธองค์ และได้บวชเป็นพระในศาสนาของพระพุทธองค์ นายขอมต้องเป็นผู้มีบุญบารมีสร้างสมอบรมมาช้านาน ไม่เช่นนั้นจะไม่พบพระพุทธศาสนาได้เลย

เมื่อนายขอมได้บวชเป็นพระใหม่ ๆ พระภิกษุขอมก็เหมือนเด็กแดง ๆ แบบเบาะอยู่ในผ้าอ้อม ไม่รู้อิโหน้อเห่นอะไรเลย นานเข้าก็รู้จักกะตูกกะตีกพลิกคว่ำพลิกหงาย แล้วก็สอนกลสอนนึ่ง สอนเถิน สอนพุดอ้อแอ้ไปตามภาษาทารก แล้วก็โตขึ้นเป็นลำดับ สิ่งต่าง ๆ ก็เติบโตขึ้นตามตัว

พระภิกษุขอมก็เป็นเช่นเดียวกันอย่างนั้น เมื่อบวชใหม่ ๆ ก็มีตื้อไปหมดมองไม่เห็นอะไร จะผิดชอบชั่วดีอย่างไรก็ไม่รู้ ทำกิจต่าง ๆ ตามภิกษุเก่า ๆ ทำนุทำกัน เช่นท่องบ่นมนต์พรทำกุฏิ ซ่อมแซมปฏิสังขรณ์ กวาดวัด ลงโบสถ์ บิณฑบาต รักษาผ้าเป็นต้น ประพฤติผิด ๆ ถูก ๆ ไปตามเรื่อง ไม่รู้ต้นลึกลงไปในทางศาสนานั้นแต่อย่างไร อาศัยพระอุปัชฌาย์แนะนำ

สั่งสอนเป็นประจำ พระอาจารย์ก็สั่งสอนบ้าง และพระที่ท่านอยู่
เก่าๆ แนะนำบ้าง ศึกษาตามตำราพระพุทธศาสนาบ้าง ได้ความรู้
หลายทาง รวมกันก็พอทนนอยู่ในพระพุทธศาสนาได้ เมื่อบวช
ใหม่ ๆ ก็ไม่รู้ว่าจะบวชอยู่ได้นานหรือไม่นาน จะศึกษาศึกษา
หรือไม่ศึกษาก็ไม่รู้ได้ เป็นแต่อยู่เรื่อย ๆ ไปในทางพระเท่านั้น

เมื่ออยู่นานเข้าความรู้ก็มากเข้าค่อยรู้ค่อยเห็นเข้าบ้าง บาง
สิ่งบางอย่างในเรื่องของพระ ศักธาก็มีขึ้น ความกลัวบาปละอาย
บาปก็มี ค่อยรู้ค่อยไปค่อยมองเห็นของดีในพระพุทธศาสนา
ครั้นอยู่นานเข้าศัทธิาก็มากเข้า ความรู้ก็มากเข้า การศึกษาใน
ธรรมก็มากเข้า อยู่ไป อยู่ไปก็เลยลืมเพศคฤหัสถ์ รู้ตัวว่าตัวเป็น
ภิกษุรูปหนึ่งในพระพุทธศาสนา มาอยู่นานศัทธิาก็มากเข้า
ทุกที ศักธาก็มีขึ้น ความเพียรก็มีขึ้น รู้จักสวดส้องมองเห็นพระ
ธรรม ความเชื่อก็มั่นคงต่อพระพุทธศาสนา จนทำสิ่งใด ๆ ด้วย
ตนเอง ไม่ต้องมีใครชักเตือน เป็นอิสระในธรรม ถวายตัวเป็น
ข้าพระพุทธเจ้านครัย ขอลี้พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เป็น
ที่พึ่งที่ระลึกตลอดชีวิต ยิ่งอยู่ไปในผ้ากาสาวพัสตร์ยิ่งดี ยิ่งอยู่ยิ่งดี
ยิ่งอยู่ยิ่งเพลิน ยิ่งอยู่ยิ่งได้ความสุข เกิดปีติปราโมทย์ในธรรม
ให้รู้สึกครื้นเริงอย่างไรชอบกล ให้รู้ได้ด้วยตนเองว่าคำสอนของ
พระพุทธองค์นั้นดีจริง ๆ ไม่ใช่ของปลอม ไม่ใช่ของหลอกลวง

อะไร อาจให้คุณแก่ผู้ปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่ของเหลวไหล ผู้รู้
ทั้งหลายอาจรู้ได้ด้วยตนเอง

อาตมาเชื่อมั่นในธรรมยิ่งนัก จะขอเกาะชายผ้าเหลืองของ
พระพุทธองค์ไม่ทิ้ง ขอเกาะไปนิพพานกับพระพุทธองค์ จะถึง
นิพพานหรือไม่ถึงก็ตาม จะขอเกาะชายจีวรของพระองค์ไปจน
ตาย ไหน ๆ ชาคันนี้ได้เจอคำสอนของพระพุทธองค์ อาตมา
ก็ใจยิ่งนัก ท่อไปจะไม่เจอศาสนาของพระพุทธเจ้าเหมือนกะ
ชาคันนี้ อาตมาขอถึงพระพุทธองค์ไปจนตลอดชีวิต อาตมาได้บวช
ผนวชอยู่ในพระพุทธศาสนา อย่างเข้ามาถึง ๖๐ พรรษาแล้ว
กายของอาตมานั้นบวชเป็นพระได้ แต่ใจของอาตมาบวชได้บ้าง
ไม่ได้บ้าง ยังไม่เป็นพระทั้งตัว บางครั้งก็ดี บางครั้งก็พล่อ
ใจยังไม่เป็นพระแท้ ความรู้ันะรู้ได้ว่า พระธรรมมีคุณ พระ
ธรรมที่จริง ๆ แต่การปฏิบัติได้บ้างสิ่งบางอย่าง ยังปฏิบัติได้
ไม่หมดจนสิ้นเชิง ยังต้องสู้รบกับกิเลสตัณหาอยู่

อ้ายเจ้าตัณหานี้มันสำคัญเหลือเกิน มันพร้อมด้วยเสนา
ของมัน มันเข้ารุมล้อมอยู่รอบตัวเรา ขบไล่มันอยู่หยก ๆ เทียว
เข้ามาอีกแล้ว เจ้าตัณหานี้พล่อไม่ได้ พอพล่อละก็มันก็แผ่ลืบ
าที่เดียว ต้องระวังกันแจที่เดียว แน่ละระวังตัณหา มันอยู่ที่ตัว
ตัวมนุษย์เกิดมาจากตัณหา เป็นตัณหาทั้งตัว เป็นตัณหา

ทั้งเจ็ดชั่วโคตร พ่อแม่เราก็เป็นคณิกาทั้งตัว แล้วทำให้ลูกเกิดมา ลูกมันก็เป็นคณิกาทั้งตัวเช่นเดียวกันกับพ่อแม่ เมื่อตัวของเรา เป็นตัวคณิกาแล้วมาบวชเป็นพระขับไล่คณิกาทิ้งออกจากตัว ไม่ใช่ ของง่ายเลย เพราะร่างกายมนุษย์เป็นเรือนของคณิกา เมื่อร่างกาย เป็นของคณิกา คณิกามันอยู่ของมันมาก่อน จู่ๆ ก็จะมาไล่ให้มัน ออกไป เซอะไม่มีวันเสียละที่เจ้าคณิกามันจะออกไปง่าย ๆ ยิ่ง ปุณฺณคนหนาตัวแล้วอย่าไปไล่มันเสียให้ยากเลย ไ้ไปไล่มา เทียวเจ้าคณิกามันก็จับเอาไปเป็นทาสจนหมด พระบวชใหม่ ๆ สมัยนี้ไม่เห็นมีใครคิดไล่คณิกากันเลย พอออกพรรษาเจ้าคณิกา มันก็ย้อนเอากลับบ้านไปเป็นแถว เมื่อจะอุปสมบทได้กล่าวคำขอ บวชว่า “สพฺพพุทฺธ นิสฺสฺรณ นิพฺพาน” จะขอบวชไปนิพพาน ตามพระพุทธองค์ เทียวขอลาพ่อแม่ญาติพี่น้องว่า นิพฺพาน- ปรุจโย โหตุ ขอให้เป็นที่ปัจจัยแก่พระนิพพาน คือขอลาพ่อแม่ ญาติพี่น้องไปนิพพาน พอบวชเข้าแล้วไม่ไปจริงถึงกล่าว มานัว นอนกินข้าวสุกเสีย เจ้าคณิกามันก็เอาเชือกคล้องคอกระตุกเอาไป เป็นทาสของมันตามเดิม ร้อยทั้งร้อย พันทั้งพันไม่มีใครคิดก่อ ผู้คณิกาเลย ผู้มาบวชเป็นพระไม่ว่าเก่าใหม่ เจ้าคณิกามันถอย ตะยั้นกะยอบอกให้เอาเข้าไป เอาเข้าไป จะไปอยู่เฉยทำไม บวช เป็นพระลาสิกขากระมากมายก่ายกอง นั้นหามผีมาแล้ว คอย

จ้องบังสุกุลให้ที เอาเสีย ๕ บาท ๑๐ บาท เตียวนิมนต์เจริญ
 พระพุทธมนต์เย็นนั้นเข้า ตันหามันบอกให้คอยนึกท่องได้แน่ ๆ
 ๕ บาท ๑๐ บาท เตียวสังฆทาน เตียวผ้าป่า เตียวกุฐิน เตียว
 สลากภัตร เตียวเทศน์ เตียวนั่งแจง เตียววชนาค เจ้าตันหามัน
 คอยยุบอกให้เตรียมตัวให้ที เตียวมันก็ได้เรื่อย ๆ พระที่บ้ายูก
 ตะกละตะกลามโกยเอากอบเอาจนกุฏิไม่มีที่ว่างที่ใส่ ที่พระมีศ
 มาก ๆ ลากก็ไหลมาเทมา เช่นพระอุปัชฌาย์เป็นต้น เงินก็ฝาก
 กลังเป็นแสนเป็นล้าน บางองค์เวลาตายพวกศิษย์คั้นตามกุฏิได้
 เงินเป็นแสน ๆ ล้าน ๆ นั้นเพราะตกอยู่ในอำนาจค้นหา ตันหา
 มันบอกให้เมื่อบวชเป็นพระแล้วให้กอบโกยเอา ท่านเชื่อตันทหา
 ท่านก็เป็นเพียงเทพเทวาเผ้าทรัพย์สินไม่ได้ไปนิพพานกะเขา ถ้าท่าน
 สึกออกไปตันทหาเขาก็หาเมียให้ แล้วตันทหาก็ให้ทำลูกต่อไป
 ได้ลูกหลานเหลนโหล่นแล้ว ตันหามันก็ยุต่อไปอีก

ผู้ชนะตันทหาได้เด็ดขาด คือ พระพุทธเจ้า พระปัจเจก-
 พุทธเจ้าและพระอรหันตเจ้าทั้งหลาย ผู้ชนะเพียงเอกเทศก็ได้แก่
 พระอริยเจ้าทั้งหลาย ๓ จำพวกข้างต้น นอกนั้นก็ป็นปู้ดุนแล้ว
 เขาไม่คิดเอาชนะตันทหาแต่อย่างไร เขาก็เพลินไปกับตันทหาตลอด
 ชาติ เขาก็คุยกับลูกกับเมียเขาเพลินไป ฝ่ายหญิงก็คุยกับผัว
 สบายใจเจ็บ

บางท่านบวชเป็นมหาบเรียนยังต้องเวียนไปหากัน บางท่านบวชเรียนจนจบพระไตรปิฎกได้รับยกย่องเป็นท่านเจ้าคุณยังหมุนกลับไปมีลูกตั้งโหลง เจ้าตัณห์มันเก่งถึงขนาดนั้น นอกจากพระอริยเจ้า ๔ จำพวกแล้วไม่มีใครสามารถต้านทานเอาชนะมันได้

ท่านอนิโช ภิกขุ (ขอม) รูปหนึ่งละที่ติดอยู่กับเจ้าตัณห์หาเมื่อบวชใหม่ ๆ เรายังไม่รู้วิชาต่อสู้ตัณห์ เจ้าตัณห์มันเล่นเอาเราเสียเกือบแย่ มันทั้งทุบตีเตะถองฉุดยื้อเล่นเอาเราบอบช้ำไปเลย มันเอาไม่ให้เราตั้งตัวได้บ้างทีเดียว มันเล่นเอาเราไม่มีประทุษุ์ไ้เลย แพ้มันทุกทีไป เช่นมันบังคับให้เอาอะไรเราก็เอาทั้งนั้นทุกอย่าง ไม่ได้ตั้งขึ้นมันได้บ้าง ตัณห์มันบอกให้อาตมากินเข้าไป เราก็กินเสียท้องกางไป มันบอกให้อาเงินมาเก็บไว้เราก็เก็บ มันบอกให้ไปซื้อของดี ๆ มาใช้ เช่นแก้วสวย ๆ จีวรดี ๆ ตะเกียงสว่าง ๆ มีด กระจป่อง โทะะ นาฬิกา ตู้ข้าว ไฟฉาย เราก็ซื้อทุกอย่าง มันบอกให้ขี่เราก็ขี่ มันบอกให้เยี่ยวเราก็เยี่ยว มันบอกให้หัวเราะเราก็หัวเราะ มันบอกให้ร้องให้เราก็ร้องให้ มันบอกให้เจ็บไข้ได้ทุกข์เราก็เจ็บไข้ได้ทุกข์ มันบอกให้โลภเข้าไปเราก็โลภ มันบอกให้โกรธเข้าไปเราก็โกรธ มันบอกให้ตีเด็กก็เมวตีหมาป่าไ้เราก็ตีก็ปา อ้ายตัณห์มันเอาเราวุ่นวายไปหมด

ครั้นเราบวชนานเข้าสติปัญญาของเราก็ฟูเฟื่อง มีทั้งความฉลาดและแหลมคม ครั้นบวชได้ ๓๐-๔๐ พรรษา สติก็ตั้งมั่นในพุทธศาสนา ทั้งพลังก็มีมาก มีทั้งกำลังสัทธา กำลังความเพียร ปัญญาก็ฉลาดมากขึ้น ท่านอนิโฆเห็นว่าจะพอสู้กับเจ้าตัณหาได้ จึงคิดแย่งบัลลังก์ คือ ร่างกายกะเจ้าตัณหา เจ้าตัณหามันถือว่าร่างกายเป็นของมันมาก่อน ถ้าใครมายื้อแย่งเป็นต้องเห็นตีกัน เมื่อต่อสู้กันใหม่ ๆ เห็นว่าเจ้าตัณหานี้กำลังมันมากมายเหลือเกิน ต้องสัฟลงหนีพลง สู้กันไปสู้กันมาก็พอรู้ชั้นเชิงเจ้าตัณหาได้ว่า เจ้าตัณหานี้ไม่เท่าไร เราก็ลุกพระตถาคต เราจะตามพระพุทธองค์ไป เราจะไม่ให้เจ้าตัณหาขวางทางเป็นเต็ดขาด วิชาชั้นเชิงต่อสู้พระพุทธร่องก็ประทานให้ไว้ เราจะเก็บไม่ได้ต้องเอาออกมาต่อสู้กับมัน เมื่อเราคิดได้ดังนี้แล้วเราก็กัดฟันสู้กันอย่างจริงจัง เจ้าตัณหามันก็เก่งไม่เลวเหมือนกัน เราก็สู้อย่างไม่คิดชีวิตเหมือนกัน ต่อสู้กันอย่างฉกาจฉกรรจ์ ต่อสู้กันทุกวันทุกเวลา ผลัดกันแพ้ผลัดกันชนะ ฝ่ายตัณหาที่รุน ฝ่ายท่านอนิโฆก็แรง ต่อสู้กันอย่างถึงพริกถึงขิง ต่อสู้กันไปต่อสู้กันมาจนไม่มีใครแพ้ใครชนะ ต่างคนต่างลากันไปเพราะเซ็ดฝีมือกันไปเอง แต่เจ้าตัณหามันไม่ยอมง่าย ๆ มันคอยวังวานเข้าเหย้ายุ้ยอยู่เสมอ พระอนิโฆก็ไม่ประมาทคอยตั้งท่า

คอยที่อยู่ ถ้าเจ้าตัณหาเมื่อไรเป็นต้องสู้กันอย่างไม่ไว้ชีวิต พอเราบวชได้ ๔๐-๕๐ พรรษา เรามีปัญญากล้าแข็ง ภูษัณแข็ง ของตัณหาได้ดี อีที่นี้เกิดต่อสู้กันเมื่อไร เจ้าตัณหาชักแพ้เรื่อย ๆ สู้กันที่ไรเจ้าตัณหาก็กแพ้นทุกที เมื่อตัณหาแพ้น้อย ๆ เข้า ใจเราก็อ่อนจากกล้าหาญ เราก็ดูได้ทันทีว่าเจ้าตัณหาชักอ่อนกำลังลงแล้ว คว้าไม่ค่อยจะมารบกวนเรา นาน ๆ จะมาสักครั้ง มาเราก็ดูจนแพ้ไป เมื่อตัณหาไม่ได้มารบกวนเราบ่อย ๆ สติปัญญาเราก็ตีขึ้น ตีขึ้นเรื่อย ๆ ใจก็แจ่มใสมองเห็นความดีในพระพุทธศาสนา มีใจสูงขึ้นทุกที จนใจเชื่อฟังต่อคำสอนของพระพุทธองค์ พระอนิโช ภิกขุ ก็โตขึ้นในธรรม แล้วก็เปลี่ยนสถานะจากเดิม คือเปลี่ยนโลกมาเป็นธรรม เปลี่ยนวงศ์ตระกูล เปลี่ยนชาติศาสนา ใหม่ เปลี่ยนมาเป็นศากยบุตรในพระพุทธศาสนา ความดีใจ ความพลัดเปลี่ยนในธรรมก็ทวีคูณขึ้นเป็นลำดับ

ท่านอนิโช ภิกขุ ผู้นี้เท่ากับเป็นนักรบตัวจริง ต่อสู้กับตัณหาอย่างแสบเผ็ด เล่นอาตัณหาไม่กล้ามาต่อสู้ซึ่งหน้า เพราะเจ้าตัณหามันเข็ดขยาดท่านอนิโช ภิกขุ ผู้นี้ ท่านต่อสู้เอาจริง ๆ ต่อสู้จนเจ้าตัณหาเอือมระอา เราขับเคี่ยวกันมากับตัณหา ตั้งแต่บวชเป็นพระมาจนถึงบัดนี้ย่างเข้า ๖๐ พรรษา อายุก็ยืนนาน ถึง ๘๐ ปี ถึงกระนั้นเวลานี้เจ้าตัณหา มันยังรบเร้าเราเสมอ เรา

ก็ต้องระวังเสมอ

เจ้าตัณหากับท่านอนิโสมิทัศนะไม่ตรงกัน เจ้าตัณหา
เขาถือว่า ร่างกายของเขา ๆ จะอยู่กับร่างกายของเขา เขายู่ของ
เขามาตั้งแต่อยู่ในท้องมารดา ท่านอนิโสมิทัศนะจะเอาร่างกายของเขา
มาเป็นตุ้พระธรรม เจ้าตัณหาก็จะเอาร่างกายใส่โลภโกรธหลง
เมื่อความเห็นไม่ตรงกันเช่นนี้ ก็ต้องแย่งกัน ใครดีใครได้
เจ้าตัณหาเขาบ่นว่า ชะชะเต็กการกของเขาอยู่ในตัวท่านอนิโ
สมิหลายคน บางที่จะถึง ๙ คน ๑๐ คน ก็เป็นไปได้ จะได้เป็น
เชื้อสายสืบพันธุ์ได้อีกเป็นกอง บางที่จะถึงร้อยคนพันคนก็เป็น
ได้ ตลอดลูกหลานเหลนโหลน นี่ท่านอนิโสมิมาตัดทอนของเขา
เสีย เขาก็ต้องเคืองเอาเป็นธรรมดา เจ้าตัณหานี้ฉลาดมาก เมื่อใช้
ทำลายด้วยวิธีอื่นไม่ได้ก็ปลอมเข้ามาสิงคนภายใน เช่นให้อภิมุ
สามเณรช่วยทำลายให้ ท่านอนิโสมิที่แรกก็ไม่ว่าเจ้าตัณหามันใช้
กลวิธีอันลึกลับ ต่อ ๆ มาเราก็รู้ทัน เราต้องใช้ความระวังยิ่งขึ้น

แต่ท่านอนิโสมิเห็นว่าความเดือดร้อนยุ่งยากของคนนั้นมัน
น่าสงสาร เจ้าตัณหา มันปั่นขึ้นมาไม่คิดเลย คุณต้องหาเลี้ยงชีพ
ตัวเป็นเอ็น เรื่องปากเรื่องท้องก็ทำให้ยาเอยอยู่แล้ว ยังเรื่องมีลูก
มีเต้าเข้าเต็มขึ้นมามาก ทำให้อ้วนวยเหลือเกิน เรื่องกิน ๆ ซี้ ๆ
นี่ก็ทำให้ต้องเซ็ดขี้เซ็ดเยี่ยวทุกคืนทุกวันน่าเบื่อ เรื่องเจ็บไข้ได้

ป่วยก็ร้องโอดโอยกันไป เรื่องที่คำฆ่าแกงกันก็มีทุกวัน เรื่อง
ขโมย เรื่องปล้น เรื่องชู้สาว เรื่องโกหก กินเหล้า เรื่องแก
เจ็บตายโสกาอาลัยเป็นประจำ ไม่มีช่องว่างให้สบายได้เลย เรื่อง
นี้เป็นเรื่องของตันทาเขาทั้งนั้น พระพุทธรองค์มาช่วยโลกก็มา
ช่วยดับตันทาให้มนุษย์สบาย ท่านอนิโชก็เห็นดีตามพระพุทธร-
องค์ พระพุทธรองค์แนะนำให้รู้ทวารทั้ง ๖ ทวารทั้ง ๖ นั้นพระ
พุทธรองค์ทรงพระดำรัสว่าเป็นช่องให้เกิดไฟคือตันทา ระวังอย่า
ให้ไฟมันลุกโผลงขึ้นมา ถ้ามันลุกขึ้นมาได้มันก็ไหม้เรือนหมด
ให้รู้จักใช้ไฟพอดี ๆ ถ้ารู้จักใช้ไฟก็มีประโยชน์มาก ให้ใช้ไฟไม่
ให้กินพอดี เวลานี้ท่านอนิโชรู้จักใช้ทวารทั้ง ๖ เข้าบ้างแล้ว
คือใช้แต่พอเป็นธรรม ใช้แต่พอประมาณ ให้เป็นไปตามธรรม-
ชาติ คือ กินดื่มพุดกิดก็ให้สมเหตุสมผล

เวลานี้เรากอยระวังคอยสังเกตอยู่อย่างเดียว คือเรื่อง
ตันทา กลัวมันจะกำเริบขึ้นมาทางทวารทั้ง ๖ นั้น แล้วเจ้า
ตันทามันมีอยู่ได้ไม่ว่าที่ไหน ตามนามตามรูป เจ้าตันทามัน
แอบแฝงอยู่ได้ทั้งนั้น

แม้เรากำลังเขียนอยู่นี้มันก็แอบอยู่ที่เขียน กำลังมองมันก็
แอบอยู่ที่มอง กำลังไต่ยืนมันก็แอบอยู่ที่ไต่ยืน มันอยู่ที่กลืน
รสสัมผัสอารมณ์นี้เอง มันไม่ได้ไปอยู่ที่ไหน ตาเราไม่เห็นเอง

แม้แต่เย็น เติบ นั่ง นอน กิน ดื่ม พุท เคี้ยว ทัดหามัน
ก็อยู่ที่นั่น ทัดหามันอยู่ทั่วไปหมดทั่วสากลโลก เพราะโลก
เป็นของทัดหามัน ทัดหามันเป็นเจ้าโลก โลกอันทัดหามันหล่อ
เลี้ยงไว้ การสู้กับทัดหาจะเอาชนะทัดหานั้นแสนจะยากเย็น
ต้องใช้อุบายวิธีหลาย ๆ อย่าง

ท่านอนิโชจึงหันมาใช้วิธีสู้ทัดหาแบบใหม่ คือหันหลังให้
ทัดหา ไม่ไปยุ่งถึงกะมัน ไม่ไปทอแยแหย่เข้ากับมันให้มันกำเริบ
ท่านอนิโชก็ใช้วิธีต่อสู้ด้วยการทำงานให้กับพระพุทธศาสนา ทำ
งานให้มาก ทำงานให้หนัก ให้เฟลิดเฟลิดไปในงานพระศาสนา
เราใช้งานก่อสร้างวัดวาอาราม เราใช้การเล่าเรียนศึกษาพอประ-
มาณ เราใช้การงานทางวัตถุแทนการศึกษา เราไปก่อสร้างวัดเข้า
วัดหนึ่ง เราเห็นว่าถ้าไม่มีวัดศาสนาก็อยู่ไม่ได้เหมือนกัน เพราะ
ถ้าจะให้พระปฤชณไปอยู่ป่าอยู่ตามโคนไม้ไม่มีไกรบวชแน่ ๆ แม้
ครั้งพุทธกาลก็มีวัดเหมือนกัน เช่นวัดเชตวัน วัดบุพพาราม วัด
เวฬุวัน วัดนิโครธารามเป็นต้น วัดถูกกับธรรมต้องคู่กันไป จะเอา
เหมือนพระพุทธองค์ตรัสรู้ใหม่ ๆ ไม่ได้ ครั้งนั้นท่านแต่ละวันเป็น
พระอรหันต์ จะมีวัดหรือไม่มีไม่ใช่เรื่องของท่าน ต่อมาภายหลัง
หลังพระพุทธองค์ก็ทรงอนุญาตให้รับพุทธาวาสได้ เพราะพระ
อรหันต์หมดไป ๆ มีแต่พระปฤชณมากขึ้น เพราะพระรุ่นหลัง

มีแต่สัทธายังไม่พ้นจากโลก ยังอ่อนแอต่ออุปสรรคนานาชนิด พระชั้นหลังจึงต้องอาศัยที่อยู่อาศัย ตกมัสมัยนี้ยิ่งร้ายใหญ่ ถ้าไม่มีวัดศาสนาพระพุทธรูปก็หมดไปเสียหมดแล้ว พระสมณะวิปัสสนาท่านว่าการสร้างวัดสร้างวาสร้างโบสถ์วิหารการเปรียญ สุนัขก็มีฐานอุทิศใจเดียวก็ไม่ได้ นั้นท่านไปเลียนเอาคำพูดในตำรามากล่าว ที่แท้ตัวท่านเองก็นั่งอยู่ในวัดนั่นเอง ช้านั่งในคิกราม ๆ กุฎิสวย ๆ สะดวก คำพูดเช่นนั้นเป็นการคำตัวเองอย่างไร ชอบกล พระสมณะวิปัสสนาเห็นเที่ยวร้องประกาศหาเงินสร้างอย่างโน้นอย่างนี้ให้ลั่นไป ท่านพูดไม่พ้นตัวเอง ถ้าให้ท่านไปนั่งสมณะวิปัสสนาในป่า พระเคียนไปไม่ได้แน่ ๆ

ที่พระพุทธรูปทรงบัญญัติว่า ปฏิบัติบูชาประเสริฐกว่า อามิสบูชา พระบัญญัติอย่างนี้ก็ไม่แย้งกันเลย เป็นแต่สูงต่ำกว่ากันเท่านั้น อามิสบูชาเป็นทางสวรรค์ ปฏิบัติบูชาเป็นทางนิพพาน ที่พระพุทธรูปทรงติอามิสบูชา ก็เพื่อให้ไปนิพพานกันไม่ให้หลงอยู่เพียงสวรรค์ กระทำบุญใส่บาตรถวายปัจจัยไทยธรรมซึ่งเป็นอามิสบูชาสาวกของพระองค์ยังทำกันอยู่ทั้งนั้น ถ้าไม่ได้อามิสศานาก็หมดไปเสียหมดแล้ว การสร้างวัดวาอารามหรือสร้างถาวรวัตถุไว้ในพระพุทธศาสนาในสมัยปัจจุบัน เป็นการสมควรแท้ จงดูพระเจ้าอโศกมหาราช ถ้าท่านไม่สร้าง

ถาวรวัตถุไว้ในที่สังเวชนียสถาน ๔ ตำบล มาเวลานี้ก็ไม่มีใคร
 รู้ได้เลยว่า พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา
 และนิพพานที่ไหน และทำให้ศาสนาเสื่อมเศร้าไปมากทีเดียว
 เป็นอันว่าวัตถุกับธรรมพราดกันไม่ได้ ถ้าพราดกันเมื่อไรเป็นล้ม
 เช่นเดียวกับนามรูปพราดกันไม่ได้ฉะนั้น บางท่านไม่ชอบ
 พุทธรูปมากในวัด ให้มีองค์เดียวก็พอ บัดนี้ชาวพุทธเขาสัทธิ
 พระพุทธรูปกันทั่วโลก ทั้งปั้นทั้งหล่อองค์ใหญ่องค์เล็กมากมาย
 จะให้ไปไว้ที่ไหน ความเห็นอย่างนี้ก็ไม่ถูกต้องกับสังคายนัยม บาง
 ท่านไม่สัทธิในพระพุทธรูป หาว่าเป็นอริฐเป็นปูนเป็นทองเหลือง
 ที่แก้ความสงบเงียบหนึ่งไม่หวั่นไหวดีกว่าพระปฤชชนเป็นไหน ๆ
 ถ้าจะนั่งพิจารณาพุทธรูปด้วยใจบริสุทธิ์แล้ว จะเห็น
 เหมือนพระพุทธรูปองค์เสด็จมานั่งประทับอยู่บนบัลลังก์จริง ๆ ทำ
 ให้เกิดปีติขนพองสยองเกล้าได้ เหมือนเจริญพุทธานุสสติ พระ
 พุทธรูปสร้างด้วยอิฐปูนหรือทองกิติ พระธรรมสร้างด้วยใบลาน
 หรือกระดาษหรือที่ท่านเล่าเรียนศึกษากิติ พระสงฆ์ที่เป็นลูก
 ชาวบ้านกิติ นั่นคือเป็นภานุของทองรองรับแก้ว ๓ ประการ คือ
 พระพุทธรัตตะ พระธรรมรัตตะ พระสังฆรัตตะ ที่มีมนุษย์
 นับถือละ บางท่านคิดว่าสร้างพระพุทธรูปใหญ่โตไปทำไม ไม่ถูก
 พุทธลักษณะพระพุทธรเจ้า พระองค์ท่านยาวาวหนาเกือบเท่าคน

นั่นท่านเข้าใจพุทธวิสัยของพระพุทธเจ้าน้อยไป ท่านรู้แต่เพียงรูปเปรียบพระพุทธเจ้าเท่านั้น ถ้าท่านรู้ทั้งรูปทั้งนามของพระพุทธเจ้าแล้ว ท่านจะรู้ได้ว่าพระพุทธองค์โตกว่าพรหมโลกเสียอีก

บางท่านก็คิดว่าสร้างโบสถ์ไปทำไมใหญ่โต วัดหนึ่งมีพระ ๒-๓ องค์ แล้วเดือนหนึ่งพระจะลงโบสถ์สัก ๒ ครั้ง สร้างให้หนักาซักรต เออย่างนี้ก็ไม่รู้จะว่าอะไร แต่ที่วัดไร่โรงวัวสร้างโบสถ์เสียใหญ่เบ้อเรอ ยาวถึง ๓ เส้น กว้างถึง ๒ เส้น สูงถึง ๒๓ วา แต่การตั้งใจสร้างให้ใหญ่โตเช่นนั้นก็สร้างเพื่อเฉลิมพระเกียรติของพระพุทธองค์ และให้สมกับศาสนาของพระพุทธองค์ที่กว้างใหญ่ไพศาลไปทั่วสากลโลก และไม่ให้น้อยหน้าศาสนาอื่น ๆ ชาวพุทธทั้งหลายก็เห็นอยู่แล้วว่าโบสถ์ของศาสนาอื่น ๆ เขาใหญ่โตเพียงไร โบสถ์ของชาวพุทธถูกศาสนาอื่น ๆ เขาถือว่าโบสถ์ศาสนาพุทธก้ำมะลอนิด ๆ สู้โบสถ์เขาไม่ได้ เมื่อถูกเขาเหยียดหยามเอาเช่นนั้น ท่านอนิโช ภิกขุ ก็น้อยใจจึงสร้างให้ใหญ่โตขึ้นมา เพื่อถวายพระเกียรติแด่พระพุทธองค์ไม่ให้ใครมาข่มมันได้ ถึงพระสงฆ์จะทำกิจในโบสถ์หรือไม่ได้ทำก็ตาม สร้างเพื่อให้เป็นเกียรติประวัติไว้ในพระพุทธศาสนาให้โบสถ์ลอยเด่นใหญ่โตคู่ไปกับศาสนาของพระพุทธองค์

ในเรื่องเหล่านี้ ท่านอนิโช ภิกขุ ขอยืนยันคำประกันนี้ จะไม่ให้สร้างไม่ให้ทำนั้นเป็นไม่อมเกิดจาก เพราะท่านอนิโช ภิกขุ ได้สร้างถาวรวัตถุไว้ในพระพุทธศาสนามากมายนัก โดยมากแล้วของใหญ่โตจริง ๆ ทั้งของไทยของแขกของจีน เช่นสร้างพระพุทธรูปหล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ หน้าตัก ๕ วา ๑ คืบ ทองหนัก ๕๐ ตัน เป็นพระหล่อใหญ่ที่สุดในประเทศไทย พระพุทธรูปปูนปั้นอีก ๑ องค์ หน้าตัก ๑ เส้นเศษ เป็นพระพุทธรูปใหญ่ที่สุดในโลก และโบสถ์ใหญ่ที่สุดในโลก แหนาคบนฐานโบสถ์ได้ โบสถ์ยาว ๖๓ วา ๑ คืบ กว้าง ๔๔ วา ๒ ศอก จะสร้างพระนอนยาวที่สุดในโลกอีก ๑ องค์ องค์พระยาว ๒ เส้นเศษ สร้างเมืองกบิลพัสดุ์ สร้างสังเวชนียสถาน ๔ ตำบล จำลองมาจากอินเดีย ผู้มีทรัพย์น้อยไม่ต้องไปที่อินเดีย ไปชมที่วัดไผ่โรงวัวได้ สร้างแก่งเงินและสิ่งก่อสร้างเป็นของจีนมากมาย ซึ่งเป็นเรือมหายาน สร้างเพื่อรักษาคุณภาพของพระพุทธศาสนาไว้ให้คนแสนนานชั่วพุทธันดร

ท่านอนิโชเวลานี้มีความสุขสบายแล้ว นิบาตรกับใคร ก็พระพุทธรองค์ประทานให้ก็พอแล้ว ถ้าบ่เข้า ๆ หม้อหนึ่งพอไปบิณฑบาตมาฉันเสียแล้วก็อยู่เป็นสุข นึกกินได้กิน นึกนอนได้นอน มีสักขานั่นคงในพระพุทธศาสนาไม่เปลี่ยนแปลงเป็น

อย่างอื่น เรามีสมบัติ ๒ อย่าง คือบาทกรับจีวรก็พอแล้ว จะไปไหนก็ไปไต่คล้องไม่ต้องรุงรัง ไกรบวชเป็นพระไม่โลกอยากได้จนเกินไป ถือตามมีตามได้ เดินตามร่องรอยพระพุทธองค์สบายแน่ ๆ บุคคลไม่มีความกังวลก็อยู่เป็นสุข มีพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์เป็นเรือนใจเป็นสุขอย่างยิ่ง นักบวชทุกคนไม่ปฏิบัติรักใคร่ในคนเป็นสุขที่สุด

ท่านอนิโฆเวลานี้ได้ตั้งใจเด็ดเดี่ยวที่สุด นอกจากผ้าเหลืองของพระพุทธองค์แล้ว ไม่เปลี่ยนไปนั่งสีอื่นเป็นอันขาด จะนั่งเหลืองห่มเหลืองไปจนตาย เราเจอชายธงพระอรหันต์แล้ว เราต้องตายใต้ธงพระอรหันต์ เราเห็นใจของเราแน่นแฟ้นเที่ยงตรงต่อพระพุทธองค์แน่แท้แล้ว เราจึงได้ตั้งคำปฏิญาณไว้ ๕ ข้อ ดังต่อไปนี้

๑. เมื่อชีวิตของเรายังเหลือ ขอช่วยพระพุทธองค์ไปจนตาย

๒. เมื่อยังมีชีวิตอยู่ ถ้าเรามีเงินส่วนตัวสัก ๑ บาท เราจะอายุพุทธบริษัทเป็นอย่างยิ่ง

๓. เราจะให้รูปพระพุทธองค์เคลื่อนไปในพันธณี

๔. โอ ! โลกนี้ไม่ใช่ของฉัน

๕. เราต้องตาย ตายใต้ผ้าเหลืองของเรา

ในคำปฏิญาณ ๕ ข้อนี้ เราตั้งใจมั่นคงแล้วว่า เราจะ
ขอปฏิบัติไปจนตาย

ถาม ท่านอนิโซ ท่านกล้าปฏิญาณเอาถึงขนาดนั้นเจียวหรือ ?

ตอบ เราเชื่อมั่นที่สุดแล้ว เพราะใจเรามั่นคงในพุทธศาสนา
ยิ่งนัก เราก็กไม่เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นเลย เราจะไม่
ให้พระพุทธรูปองค์พลัดพรากจากเราไปเป็นอันขาด เรา
เกาะชายจีวรพระพุทธรูปแน่นดีแล้ว

ถาม ท่านอนิโซ ท่านเชื่อมั่นดีแล้วหรือว่า ต่อไปข้างหน้า
มารจะไม่ทำลายพิธีของท่าน ?

ตอบ ใจของเรามั่นรักพระพุทธรูปเหลือเกิน เราจะเดินตาม
ร่องรอยพระพุทธรูปไปจนตราบเท้าเข้าสู่พระนิพพาน
เราจะไม่สีกลาสิกขาไปเป็นภฤหัสถ์เป็นอันขาด เวลานี้ใจ
เรากล้าแข็งในการเชื่อมั่นในพระโอวาทของพระพุทธรูป
ยิ่งนัก ถึงแม้ว่าจะมีใครเอาสีกามาให้สัก ๑๐ คน ก็ไม่รู้
ว่าจะเอาไปทำไม หรือจะเอาทรัพย์สินสมบัติเพชรนิลจินดา
แก้วแหวนเงินทองมากองให้สูงแค่ฟ้าก็ไม่รู้ว่าจะเอาไปทำ
อะไร ถ้าเขาเอามาให้สร้างวัด เราก็กสงเคราะห์เขา

ถาม นั้นแหละท่านอนิโซ ท่านอย่าทำประมาท ทำเป็นเล่นกับ
ตัณหาไป เขาว่าตัณหาหน้ำมิต ตัณหาหน้ำมิตท่านไม่ได้

ยินหรือ ถ้าท่านพลาดพลั้งไปแพ้กับค้นหาเข้าเมื่อไร
ท่านจะต้องอายุพุทธบริษัทแน่ที่เดียวนะท่านจะบอกให้ ?

ตอบ ท่านอย่าได้วิตกในเรื่องนี้เลย เราทำใจของเราได้ทันก็
เราได้ต่อสู้ขับเคี่ยวกันมากับค้นหาอย่างโชคโชน ต่อสู้กัน
จนค้นหาอ่อนกำลังลงไม่กล้ามาต่อเยแหย่เข้าเรา แม้ถึง
จะมีมาบ้าง เราก็มีสติปัญญาพอจะแก้ไขได้ ในคำปฏิญาณ
๕ ข้อนั้นเรากว่าจะลงมือเขียนได้ช้านานถึง ๔๔ พรรษา
เมื่อเราเห็นค้นหาอ่อนกำลังลง เราสอคล้องด้วยวิจารณ์-
ญาณ จนเชื่อมั่นว่าเราไม่เปลี่ยนแปลงจากเพศพระไปเป็น
กฤหสัทธแน่นอนแล้วจึงได้เขียนลงไป

ถาม ตามที่ท่านอนิโฆ ทำใจได้ก็ดังกล่าว แล้วท่านอนิโฆจะ
คิดประการใดต่อไป ?

ตอบ ท่านอนิโฆ ก็ต้องระมัดระวังไม่ประมาท หมั่นประกอบ
ธุรกิจเนื่อง ๆ ในพระพุทธานุสาสนา เพิ่มเติมบารมีให้มาก
ทำสติปัญญาให้รอบคอบ ค้นคว้าหาธรรมอันถึงาม ตั้งใจ
ให้ตรงต่อพระพุทธานุสาสนาจนถึงพระนิพพาน

ถาม ตามที่ท่านอนิโฆเขียนไว้ในหนังสือเล่มนี้ ดูว่าเป็นการ
ยกย่องตนเอง มันไม่เป็นขี้อีโม้มักอวดไปหรือ ?

ตอบ อาจเป็นเช่นนั้นก็เป็นได้ ตามความคิดเห็นของคนทั่วไป

แต่อันที่จริงธรรมคาของคน มีอะไรก็ ๆ มักชอบให้คนอื่นรู้เห็นด้วย เหมือนผู้มีอะไรก็อยากให้มีผู้ช่วย เมื่อก่อนกันมีอะไรก็อยากให้มีผู้ช่วย พ่อค้าแม่ค้ามีอะไรขายก็ต้องการชี้แจงให้ผู้ซื้อ ผู้มีสัทธาอะไรก็ ๆ ก็อยากเอาให้ทาน ผู้มีบุญสูงมีอะไรก็ ๆ ก็อยากเผยแพร่ไป ผู้มีเมตตาปราณีก็อยากเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้วยความรัก พระพุทธองค์ก็อัมฤตธรรมแล้ว ก็อยากให้สรรพสัตว์ได้อย่างพระองค์ ดังนั้นเป็นไปตามวิสัยโลกธรรม ถ้าไม่แสดงออกมาว่าตนมีอะไรก็ไม่มีใครรู้ด้วยได้ การโอ้อวดคุยโวนั้นมันอย่างหนึ่ง การอวดด้วยเมตตาแล้วให้มันอย่างหนึ่ง เช่นอวดว่า นี่เงินทองของฉัน ฉันจะให้กับเธอ ดังนั้นเป็นอวดหรือ

ถาม ท่านอนิโฆชอบติเตียนแต่ตัณหา ก็ลองดูถ้าไม่มีตัณหา สัตว์โลกก็ไม่มีใครแสวงหาทรัพย์เครื่องเลี้ยงชีวิตกันละ สัตว์โลกก็ตายหมด ... เพราะตัณหาหล่อเลี้ยงโลกไว้ โลกจึงอยู่ได้ ?

ตอบ ก็ว่าแล้วตัณหาคือไฟ ถ้ารู้จักใช้ไฟก็ให้คุณ ถ้าไม่รู้จักใช้ไฟก็ให้โทษ ตัณหาคือไฟนั้นอาจเผาผลาญโลกให้วอดวายไปก็ได้ ตัณหาเขาคิดถ้ารู้จักเขา เขาอาจยกย่องให้เป็น

เจ้าแผ่นดินก็ได้ ให้เป็นเอกอัครมเหสีก็ได้ เขาอาจให้
รักษาดีลพั่งธรรมเนียมเจริญภาวนาก็ได้ ถ้าไม่รู้จักเขา เขาอาจ
ให้โลกฉิบหายก็ได้ เท่าที่คิดเทียบคณานันสำหรับผู้มีน้ำ
ใจใหญ่สร้างบารมีอันสูงส่งอยากจะพ้นจากโลกไป เจ้า
ค้นหาเขาคุมโลกอยู่ เขาไม่ให้มนุษย์ไปไหน ถ้าใครขึ้น
ไป เขาก็ทวาดเขา ถ้าใครก็จะไปให้ได้ก็ต้องสู้รบกับเขา
จนชนะเขาจึงไปได้

ดูเมื่อครั้งวัน พระพุทธองค์จะตรัสรู้จากเขาไป พวก
ค้นหาเขามากันมากมายถึงห้าฝน ยกทัพเข้ามาตีชิงแย่งบัลลังก์
พระพุทธองค์ ก็แต่พระพุทธองค์ทำบุญไว้มาก จึงชนะมัน
ไปได้ ค้นหาเขาไม่ยากให้ใครไปไหนทั้งนั้น เขาให้อยู่ใน
อำนาจของเขาตลอดไป เขาเลี้ยงโลกเขามานมนาน ตั้งกับ
ตั้งกลบหลุมเวียนไปในสังสารวัฏอย่างนั้นไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าใคร
จะหนีเขาต้องเป็นผู้มีบุญบารมีมาก มีสติปัญญามาก มีสัทธากล้า
มีกำลังเรี่ยวแรงมหาศาล ต้องต่อสู้กับเขาจนชนะจึงไปได้ ถ้าไป
ทำเหยาอะข้างตีบ ก็อย่าคิดไปเลย้วยการเปล่า ๆ

ถาม เออเน่ท่านอนิโช ดูว่าท่านมีปัญญาเฉียบแหลมนัก ถ้าท่าน
จะตายขึ้นมาท่านจะว่าอะไร ?

ตอบ อันที่จริงการตายเป็นของดี พระท่านว่าสิ้นรอบ เป็นการ

หยุด หยุดโลกหยุดธรรม หยุดโลกคือหยุดกินหยุดการงาน
ต่าง ๆ หยุดเหนื่อยหยุดธุระหยุดนอนหยุดถ่ายอุจจาระ
บัสสาวะ หยุดวุ่นวายหยุดเดือดร้อน หยุดฆ่าหยุดลักขโมย
หยุดหึงหยุดหวงหยุดโกหกกินเหล้าหยุดฉีปะฉะหยุดหมด
ไม่เลือกว่าอะไร ตลอดจนหยุดตายเป็นที่สุด

หยุดธรรมนั้นคือ หยุดโลกโกรธหลง หยุดตัณหาารคะ
หยุดชาติชราภรรณะ หยุดโสภปริเทวทุกขโทมนัสอุปายาส หยุด
เกิดหยุดดับเป็นต้น

แต่การตายนั้นเป็นหน้าที่ของธรรมชาติ เขาเกิดขึ้นด้วย
ตัณหา เขาก็ดับไปกับตัณหา เขาเกิดเองดับเอง ไม่ต้องไปทุกข์
ร้อนแก้ไขอะไร เราต้องแก้ไขกันเวลาเป็น เวลายังไม่ตาย อายุ
มีน้อยนิดเกี่ยวข้องรับสั่งสมบุญให้มาก ต้องรีบทำกิเลสให้หมด
ก่อนตาย นั่นเป็นสิ่งที่พระพุทธรเจ้าทรงประสงค์ การตายไม่ใช่
ของเลวร้ายอะไร ไม่ใช่เราจะไปข้องเกี่ยวกับ เขาเกิดขึ้นพร้อม
กับดับ เขามีอยู่เป็นอยู่อย่างนั้น หน้าที่ของเราก็คอยหาบุญให้ตัว
ก่อนที่ตัวมันจะดับเน่าเสียไปเท่านั้น

นับตั้งแต่ท่านอนิโชบวชมาเป็นหน่อเนื้อพระพุทธองค์
ก็ท่องเที่ยววนเวียนไปในพระพุทธศาสนาปีแล้วปีเล่า ในชั้นต้น
มีศีล ๒๒๗ เป็นทางดำเนิน บางครั้งก็เป็นสุขสบายอึดอึดไป

กัวยบุญบารมี บางครั้งก็เดือดร้อนกระวนกระวายกัวยอุปสรรค
ต่าง ๆ นานัปการ บางครั้งศีลองค์ใดองค์หนึ่งก็ได้ขาดไป
บางครั้งก็เสียใจที่ได้เสียศีลไป บางครั้งก็เผลอสติไม่รู้วาศีลองค์
ไหนได้ขาดไปแล้ว หรือวาศีลองค์ไหนยังอยู่ บางครั้งก็เสีย
จรรยาบรรยาของพระ บางครั้งก็หลงลืมไม่รู้วาวินหนึ่งได้ทำ
อะไรลงไป บางครั้งไม่ได้นึกเลยว่าวันนี้ผิดศีล ๒๒๗ หรือเปล่า
บางครั้งก็จิตสงบดี บางครั้งก็ฟุ้งซ่าน บางครั้งก็ตกอยู่ในความ
อ้ำว้างเปล่าเปลี่ยวเหมือนลอยอยู่ในอากาศ บางครั้งก็ตกอยู่ใน
อำนาจค้นหาทั้งโลกทั้งโกรธทั้งหลง โลกโกรธหลงมันชักชวน
แต่ในทางฉิบหาย ชีวิตนักบวชนีมันช่างวุ่นวายเสียนี้กระไร

พูดถึงเรื่องค้นหาแล้วเราเมื่อระอาเต็มทน จะสู้รบจับได้
มันสักเท่าไร ๆ มันก็ฮึดสู้เสมอ มันแพ้แล้วประเดี่ยมันสู้
อีก โดยมากเราใช้วิธีหันหลังให้ ไม่ไปสู้รบตบมืออะไรกะมัน
เราทำไม่รู้ไม่ชี้ ทำงานให้เพลินไปในพระพุทธานุภาพ เรา
ซุกซนอยู่ภายในกิจพระศาสนา เพื่อให้ลืมเจ้าค้นหาเสีย ถึงเจ้า
ค้นหามันไม่ไปไหน มันคอยเราสะกิดเราเสมอ เราก็ไม่เอาใจใส่
เราก็ทำงานของเราเรื่อยไป สู้ค้นหาด้วยวิธีนี้ดีมาก เราใช้วิธี
นี้ได้ผล และเราได้พระอุปัชฌาย์แนะนำตักเตือนให้เราจึงดีขึ้น
มาก พระอุปัชฌาย์ท่านบอกท่านนำท่านพร่ำสอน คำสอนของ

พระอุปัชฌาย์ถึงจะถูกต้อนในทางธรรม แต่ใจเราเข้าไม่ถึง เจ้า
 ตันหามันก็เข้าข่มเรา ชาวบ้านบางครอบครัวเห็นเราทำงาน
 หนัก ถ้าจะนึกสงสารเราหรืออย่างไรก็ไม่รู้ หรือจะเห็นเรา
 เหนื่อยมาก ไม่มีใครปลอบขวัญ หรือเห็นเราอยู่คนเดียวเปล่า
 เปลี่ยวก็จะนึกสมเพช ทั้งครอบครัวพากันยกลูกสาวให้เรา ทั้ง
 ลูกสาวก็ชอบใจ เอ นั่นจะมาสวนหนามให้กะเรา ไม่ใช่มาบ่ง
 หนามเสียแล้ว

บางครั้งมีสีกาแ่งตัวงดงามมาอยู่ในกุฏิแต่เมื่อไหร่ก็ไม่รู้
 เรามาเปิดกุฏิก็เห็นสีกานั่งอยู่ เขาว่าเขาจะแต่งงานด้วย เขาเตรียม
 ทำที่นอนหมอนมุ้งไว้เสร็จแล้วเขาบอกว่าเขามีนา ๑๒ ไร่ มีควาย
 ๒ ตัว เราก็ตกตะลึงบอกให้ศิษย์และสามเณรบอกให้เขาไปเสีย

อีกครั้งหนึ่งเรานั่งอยู่ในกุฏิองค์เดียวเพลิน ๆ มีสีกาเข้ามา
 ทำไมก็ไม่รู้ เขามานั่งเฉยจะว่าอะไรก็ไม่ว่า นั่งอยู่นั่นเอง เราเห็น
 ทำไม่ได้การ เราก็ลุกหนีออกประตูไป นั่นคือขุนพลของตันหา
 ตีไม่ดีถ้าเราหลบไม่ทันมันก็ทำลายพรหมจรรย์เราเสียวินาศฉิบหาย
 ไป เล่ห์กลของตันหามันมาเหลือหลาย เราอาศัยสร้างวัด ด้วย
 บุญกุศลเราสร้างวัดแท้ ๆ เราจึงอยู่มาได้ถึง ๖๐ พรรษา

นับตั้งแต่เราบวชมา ๖๐ พรรษา เราไม่ได้หยุดเลยสักวัน
 เทียว เราสร้างแต่วัดไม่ได้หยุดได้ยัง เราก็สร้างวัดจริง ๆ

และใจเราก็นึกไปด้วยว่าเราจะก่อสร้างให้ลืมหืมตา เพราะเมื่อ
เราบวชได้ ๓๐-๔๐ พรรษา ตัณห์มอันรุนแรงมาก เราก็นึกทำ
งานให้หนักทั้งกลางวันกลางคืน ใครมาเห็นเราเวลานั้นน่ากลัว
จะจำเราไม่ได้ ตัวเราทำเป็นเมฆด้วยแดดเผา เวลานั้นเราอยู่
แต่บนหลังคากุฏิ หลังคาโบสถ์ หลังคาศาลา หาบอิฐเอง หาบ
ทรายเอง แจวเรือเอง ชนเอง แบกเอง บางครั้งถ้าสีกาจะสงสาร
เรา เห็นเรากำลังแจวเรือจะไปกะเราด้วย เราก็บอกว่ายังไม่ต้อง
ไป นึกถึงท่านอนิโฆแล้วช่างวุ่นวายเสียจริง ๆ เราทำให้วุ่นวาย
อย่างนี้ เรานี้จะให้พ้นตัณหาอย่างเดียว

หายกไปนิมนต์เรามาอยู่วัดไผ่โรงวัว ๒ ครั้ง ครั้งแรก
มาอยู่ได้ ๑ พรรษาเศษ ก็ไปเรียนปริยัติธรรมที่ตัวจังหวัด
สุพรรณ ฯ เรียนได้ชั้นเอกแล้วอยู่ที่วัดจังหวัดสุพรรณ ฯ ๖ ปี
หายกไปนิมนต์กลับมาอีก

เมื่อท่านอนิโฆมาอยู่วัดไผ่โรงวัวครั้งนี้ ได้เกิดศัทธา
ปสาทะเป็นอย่างยิ่ง ได้ลงมือปรับปรุงปฏิสังขรณ์ก่อสร้างเป็น
การใหญ่ กลับมาอยู่ พ.ศ. ๒๔๗๙ พอถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๐
ก็สร้างศาลาการเปรียญ ๑ หลัง ยาว ๒๐ วา กว้าง ๖ วา
๒ ศอก มาอยู่คราวก่อนชุดสระไว้ ๑ สระ กว้างยาว ๑ เส้น
เท่ากัน มาอยู่คราวนี้พอสร้างศาลาการเปรียญแล้ว ก็ซ่อมแปลง

ปฏิสังขรณ์กุฏิหอฉันหอสวดมนต์แล้วสร้างโบสถ์ขึ้น ๑ หลัง พอสร้างโบสถ์เสร็จก็สร้างพระพุทธรูปหล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ ทองหนัก ๕๐ ตัน หน้าตักกว้าง ๕ วา ๑ คืบ เป็นพระพุทธรูปหล่อที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ทรงนั่งประทับลอยเด่นอยู่เหนือรัตนบัลลังก์ ทำการหล่อ ๑๒ ปีจึงเสร็จ ได้ทูลเชิญในหลวงมาสมพระเกศ ทั้งใจจะหล่อให้ใหญ่ที่สุดในโลก สั่งคนให้ไปวัดพระพุทธรูปที่ญี่ปุ่นไปวัดเอออน์คเล็กมา ที่ญี่ปุ่นเขามีพระพุทธรูปหล่อขนาดใหญ่มี ๒ องค์ องค์หนึ่งหน้าตักกว้าง ๕ วา เท่าที่เราหล่อไว้ เราก็หล่อเติมให้โตกว่าเขา ๑ คืบ ทกลงพระพุทธรูปหล่อในประเทศไทยหน้าตักกว้าง ๕ วา ๑ คืบ คนญี่ปุ่นเขามาที่วัดไผ่โรงวัว เขาว่าพระพุทธรูปหล่อขนาดใหญ่ไม่ใช่องค์ที่ว่ำนั้น ของเขามีใหญ่อีก ๑ องค์ อยู่ที่นารา เราก็เลยขึ้นเรือบินไปดู ของเขาใหญ่กว่าของเราจริง ๆ เราเอาไม้เมตรวัดดู องค์ใหญ่ของเขาหน้าตักกว้าง ๗ วา พระพุทธรูปในญี่ปุ่นเขาจัดเข้าในสิ่งมหัศจรรย์ของโลก ๗ อย่าง คือ หอเอียงที่อิตาลี ปิรามิดที่อียิปต์ ระฆังใหญ่ที่รัสเซีย หอนาฬิกาที่อังกฤษ พระพุทธรูปใหญ่ที่ญี่ปุ่น หัซมาฮาลที่อินเดีย ชุดเขาทั้งลูกเป็นกุฏิ พระทั้งหอพักหอประชุมเป็นวัด ๆ หนึ่งที่อชันตา ที่ประเทศอินเดีย ทกลงว่าเราจะหล่อพระให้ใหญ่ที่สุดในโลกกลับเล็กกว่า

ของญี่ปุ่นไป เราก็ชื่นชมยินดีชาวญี่ปุ่นครั้งนั้น ต้องเป็นเนื้อ
แท่งทางพระพุทธศาสนาแน่นอน เราก็พอใจยกพระพุทธรูป
หล่อญี่ปุ่นให้เป็นรุ่นพี่ พระพุทธรูปหล่อในประเทศไทยให้เป็น
รุ่นน้อง เมื่อเราหล่อพระพุทธรูปได้เล็กกว่าของญี่ปุ่นแล้ว เรา
ก็นึกว่าเราได้ประกาศไปแล้วว่า เราจะหล่อพระพุทธรูปให้ใหญ่
ที่สุดในโลก เมื่อมาเล็กกว่าของญี่ปุ่นไม่ใหญ่ที่สุดในโลกจริง
ถ้านักคั่นคว้าม้าเจอเข้า จะว่าประเทศไทยประกาศว่า หล่อพระ
ใหญ่ที่สุดในโลกไม่เป็นความจริง อาตมาก็จะเสียไป อาตมาจึง
จัดแจงสร้างขึ้นใหม่อีก ๑ องค์ แต่สร้างด้วยคอนกรีตเสริม
เหล็กและอิฐปูน สร้างหน้าตักกว้าง ๒๐ วาเศษ สูงเฉพาะองค์
พระ ๒๘ วา ๒ ศอก อีที่นี้พระพุทธรูปในประเทศไทยใหญ่ที่
สุดในโลกอย่างแท้จริง เวลานี้กำลังขนเข็มจะตอกสร้างพระ
นอนอีก ๑ องค์ ยาว ๔๐ วาเศษ เป็นพระนอนที่ยาวที่สุดในโลก
โลก และสร้างโบสถ์ใหญ่ที่สุดในโลกอีก ๑ หลัง ยาว ๓ เส้น
เศษ กว้าง ๒ เส้นเศษ ครั้นแล้วพระอนิโช ภิกขุ ก็ทำการ
ก่อสร้างเป็นการใหญ่ สร้างเสียมากมายนับไม่ถ้วน ถ้าท่านไปดู
พิจารณาดูไปวันหนึ่งก็ไม่หมด ถ้าท่านไปดูมาด ๆ ดูบ้างไม่ดูบ้าง
ดูไม่ทันถึงวันก็ได้

รายการที่ท่านอนิโชทำการก่อสร้างยกใหญ่มีดังนี้ คือ

สร้างวิหารร้อยยอก ๑๔ หลัง มียอกร้อยยอกจริง ๆ ไม่ใช่ยอก
 ช่อฟ้าใบระกาทั้งท่านเข้าใจ ถ้าไปนับยอกช่อฟ้าใบระกาโบสถ์
 ก็มีกันทุกหลัง จะต้องไปพุทธร้อยยอกทำไม วิหารหลังนี้เป็นศิลป
 แขนงปนฝรั่ง เป็นวิหารแปลกประหลาดที่สุด และสวยงามที่สุด
 ภายในวิหาร ถ้าท่านได้เข้าไปท่านจะพิศวงงงงวยที่สุด ท่าน
 ไม่นึกว่ามนุษย์สร้าง ท่านจะต้องเข้าใจว่าเป็นเทพเจ้ามาเนรมิต
 ไว้ สร้างสังเวชนียสถาน ๔ ตำบล คือ ที่ประสูติ ที่ตรัสรู้
 ที่ปฐมเทศนา ที่นิพพาน จำลองมาจากอินเดีย ท่านมีทรัพย์น้อย
 ไม่ต้องไปอินเดีย มาชุมนุมมานมัสการที่วัดไผ่โรงวัวได้ เป็น
 ศิลปอย่างเดียวกันกับอินเดีย แล้วสร้างเมืองกบิลพัสดุ์ มีปราสาท
 ๓ ฤดู ของเจ้าชายสิทธัตถะ มีประตูเมืองกบิลพัสดุ์ มีปราสาท
 แต่งงานพิมพา มีปราสาทเจ้าชายหนีพิมพา ปราสาทที่ประทับ
 เจ้าชายสิทธัตถะ พระพุทธรองค์เสด็จไปเยี่ยมที่ปราสาทพิมพา
 บันพระพุทธรองค์ พระโมคคัลลาน์ พระสารีบุตร พระพุทธบิดา
 พระราहुล และพระนางพิมพา สร้างโคมรองพระแสงศรของ
 เจ้าชายสิทธัตถะ สร้างหอวินิจฉัยของเจ้าชายสิทธัตถะ บันพุทธ-
 บิดา พุทธมารดา เจ้าชายสิทธัตถะ บันรูปฝูงเทพทั้งหลายทูลเชิญ
 พระโพธิสัตว์เสด็จลงมาโปรดสัตว์ บันรูปนางลอยบนประดาน
 ไปกับรูปเขียน แลดูงามหมดจดหยดย้อยหาที่เหน็ดได้ยาก เหลือ

รูปเจ้าชายสิทธัตถะทรงม้าหนีบรรพชา หล่อราชรถเทียมม้า
 พาเจ้าชายสิทธัตถะชมสวน บันเทวทูต ๔ ตน คนแก่ คนเจ็บ
 คนตาย และเพศสมณะ บันเจ้าชายสิทธัตถะตกโมฬีพร้อมด้วย
 ม้าและนายฉันทะอยู่ในปราสาททำน้ำ หล่อนางมารทั้ง ๓ ราห์ล่อ
 พระพุทธรองค์ หล่อรูปองค์ลีลาไล้กวดพระพุทธรองค์ หล่อ
 รูปหัวนข้าวพร้อมด้วยลูกเมียและควายไถ และบริเวณมณฑล-
 สถาน หล่อรูปบันเทิงรำกลองยาว พร้อมด้วยพวกและมณฑล
 หล่อรูปนางโรยและรูปเป่าปี่พร้อมด้วยแท่นฐาน บันรูปกบิล-
 ยักษ์ยิงสุวรรณสาม บันรูปชุกกับนางอมิตตา บันรูปรจนากับ
 เจ้าเงาะ หล่อพระกัมแพงวาคัวยทองสัมฤทธิ์ ไปวัดพระกัมแพงวา
 ได้ ได้วาทจริง ๆ หาคุไต่ยาก เป็นพระกัมแพงวาที่ใหญ่ที่สุดในโลก
 หล่อกะถางรูปใหญ่ที่สุดในโลกราคา ๗๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดหมื่น
 บาท) และสวยงามที่สุดท่านจะไม่เคยเห็นเลย หล่อบาตรใหญ่
 ที่ที่สุดในโลก ปากกว้าง ๑ เมตร จะไม่มีที่ไหนให้ท่านชมบาตร
 หล่อขนาดใหญ่อย่างนี้ หล่อธรรมจักรใหญ่ที่สุดในโลก
 พร้อมด้วยพุทธบริษัท ๔ ช่วยกันเซ็น ท่านจะหาคุที่ไหนไม่ได้
 ในโลก มีสระร้างกระตุกให้ท่านชม มีวิหารตัดเป็นที่ประทับ
 พระพุทธรองค์และพระสาวก สร้างวิหารเรียง ๒ หลังไว้พระ
 พุทธรูป มีวิหารฉัตร ๒ หลังไว้พระพุทธรูป สร้างกุฏิพระ

พุทธองค์บนยอดเขาคิชฌกูฏ สร้างวิหารบนยอดปราสาทไว้
 พระพุทธรูป สร้างวิหารหัวหนุมาน วิหารหัวสิงห์ วิหารตรีมุข
 วิหารจตุรมุข สร้างวิหารศาลาลอยไว้พระสังกัจจายน์ สร้างวิหาร
 จินคู้ สร้างที่ทั้งทานแบบจีน สร้างที่เฝ้ากระต่ายจีน ๓ แห่ง
 สร้างพุทธวิหารมหายานแบบแก่งจีน สร้างศาลาลอยพักร้อน
 แบบจีน ๒ หลัง สร้างโรงเรียนปริยัติธรรม สร้างศาลา
 การเปรียญใหม่ยาว ๒๗ วา กว้าง ๑๕ วา สร้างโรงเรียน
 ประชาบาล ๒ หลัง สร้างตึก ๒ ชั้นครึ่ง ๑๐ ห้อง มีโรงครัว
 ๓ หลัง มีกุฏิโบราณ ๒๐ หลัง มีที่เฝ้าศพ มีศาลาปรกพักศพ
 มีศาลายาว มีโรงงานยาว ๑๓ วา กว้าง ๕ วา มีพระพุทธรูป
 จีน พระพุทธรูปญี่ปุ่น สร้างฐานรับพระกฤษณ์โธ สร้างฐาน
 รับพระพุทธรุโคตม สร้างพระกวนอิม สร้างพระโพธิสัตว์จีน
 สร้างขุนช้างขุนแผนขี่ม้าแย่งวันทองอยู่บนแท่น สร้างพระ
 วิษณุกรรมอยู่บนแท่น สร้างเสาไฟฟ้าทั่ววัด พระลูกวัดทำนุจัด
 สร้างกะดางโพธิ์ประมาณ ๘๐ กะดาง ปลูกต้นโพธิ์ประมาณ
 ๑,๐๐๐ ต้น ปลูกไม้ยืนต้นต่าง ๆ ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ต้น สร้าง
 สระใหญ่กว้างยาวกว่า ๑ เส้น ๕ สระ สร้างสระยาว ๑ เส้น
 กว้างไม่ถึง ๑ เส้นอีก ๑ สระ สร้างคุอบัววัด สร้างกุชิกแซ็ก
 เพื่อความเย็นในบริเวณวัดอีก ๗ แห่ง สร้างแก่งจีนกลุ่มนทปไทย

๒ หลัง สร้างพระพุทธรูป ๔ รอยแกะด้วยหินแกรนิตนำมา
 จากเขา สร้างกุฏิพระสังฆราช หล่อพระยวนฉางจิ้น หล่อพระ
 โศกบุษย์ปูนที่ใหญ่ที่สุดในโลก หล่อพระจีนใต้หวนไว้กับพระไทย
 ในวิหารจีน สร้างสะพานคอนกรีต ๕ สะพาน สร้างเมืองนรก
 มีตึ้นงว ๒ ตึ้น มีคนชอบขึ้นไต่กันย้วยเยย ยมบาลเอาหอกแทง
 นกตะกรุมแร้งกาปากันจิกกิน หนามงั่วก็แทงทะลุเลือดไหล
 ยมบาลชอบใจนั่งหัวเราะ พระมัลลย์มาโปรด หม่าคำตัวใหญ่
 ชอบกินสัตว์นรก หม่มนอนเลียยคลานกินน้ำเลือดน้ำเหลือง
 แมลงวันบินหึ่ง ๆ ตู้น้ำหนอง เครื่องประหัดประหาร หอก
 แหวนหลาวกงจักรเลื่อยขวานโซ่ตรวน เสียงยมบาลสังหารลง
 ร้องกันหวีดหวนค่น่าพิลึกสะพึงกลัว มีฝูงเปรตนับเป็นร้อย ๆ
 จะสร้างต่อไปอีกให้ถึงพัน ยมทูตก็เอาหนังหมาจกดคนบาปตาม
 ตำราว่าอย่างนั้น หนังหมาหาไม่ใคร่ทัน มีคนมาติดกันต่าง ๆ
 นานาว่า ที่วัดนั้นสกปรกน่าอุจาดในที่สาธารณะ บั้นไม่นั่งผ้า
 ไม่ควรจะบั้นไว้ในวัดเห็นแล้วมันน่าบัสใจ ทำให้วัดเป็นที่ถูกล
 ดูหมิ่นของคนทั่วไป ตามที่ว่ามันก็เป็นความจริง หนังสือพิมพ์
 บางฉบับถ่ายเอารูปอาตมาไปไว้โคนตึ้นงว คล้าย ๆ ประจาน
 ไปทั่วประเทศ อาตมาขอแก้ไขในที่นี้ว่า ตัวคนที่เอาไปพิมพ์นั้น
 ออกมาจากช่องอะไร มีอะไรปิดหรือเปล่า มันน่าเกลียด

นำสกปรกกว่าเปรตวัดไฟเป็นไหน ๆ เปรตวัดไฟเป็นแต่เอาปูน
 บั้นยั้นแฉะ ๆ แต่คนชอบติจริง ๆ แต่เปรตในมุ้งไม่มีใครติจเลย
 ขอแถลงว่า มันเป็นเรื่องจำเป็นเหลือเกินเท่าที่ทำเปรตแก้ผ้า ถ้า
 ทำนุ่งผ้ามันก็ไม่ใช่เปรตก็เป็นมนุษย์ไป ถ้ามันเป็นเหมือน ๆ กัน
 กับมนุษย์ก็ไปสร้างทำไม สร้างก็ไม่มีใครสนใจ เพราะมันไม่ใช่
 เปรต เปรตมันจะเอาผ้าที่ไหม้ เพราะมันสะดวกกรรมของมัน
 อย่างนั้น ถ้าเอาเปรตมาสร้างในเมืองมนุษย์ มันก็ต้องสร้าง
 แก้ผ้าจึงจะถูกต้อนในเรื่องของเปรตมัน ในภาพเขียนเรื่องเปรต
 ก็เห็นมีแต่แก้ผ้าทั้งนั้น ยิ่งสัตว์นรกด้วยแล้วไม่มีนุ่งผ้าเลย

เรามาแก้เรื่องเปรตเสียนาน ต่อไปก็เขียนเรื่องก่อสร้างอีก
 สร้างคนปาลองคุลิมาล สร้างทอง ๑ ฝูง มีนกบินกว่า ๑๐๐ ตัว
 บินพุทธบริษัท ๔ บินไว้ ๔ เหล่า บินคนทำบุญ บินพระสงฆ์
 ไว้มาก บินครอบครัวมนุษย์ต่าง ๆ ทำสวนดอกไม้ สร้างเขื่อน
 หน้าวัด สร้างกำแพงหน้าวัด สร้างศาลาหน้า ๕ หลัง สร้างซุ้ม
 ประตู ๘ ซุ้ม สร้างศาลาลอยพักร้อน ๑๓ หลัง สร้างรูปปริศนา
 ให้คิด ๑๐ หมู่ หล่อรูปพระพุทธรูปองค์กับปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ สร้าง
 รูปนักบุญมากมายมีทั่วไปทั้งวัด สร้างหมู่ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก
 อุบาสิกา สร้างที่ทำบุญ ๑๐ แห่ง สร้างเรือหงส์ ๒ ลำ สร้าง
 ส้วม ๖๐ ห้อง สร้างวิหารโถง ๒ หลัง สร้างหอฉัน ๑ หลัง

สร้างหอรับแขก ๑ หลัง สร้างที่แต่งตัวนักท่องเที่ยว ๔ ห้อง
 สร้างกุฎิกลางน้ำ สร้างอนุสาวรีย์ท่านผู้มีพระคุณด้วยกตเวทิตะ
 ถมที่วัดประมาณ ๑๐๐ ไร่ ถมสูงประมาณ ๓ คอก จัดถนน
 ในวัด ที่ยาวที่สุดประมาณ ๑ กิโลเมตร กว้างประมาณ ๑๑ เส้น
 ที่เทคอนกรีตก็มี ที่ไม่ได้เทคอนกรีตก็มี สร้างกำแพงกันดิน
 โปสท์ สร้างที่บำเพ็ญสมณธรรม ที่วัดสนา ๑๐ หลัง สร้าง
 ราวเทียน ๕ ราว สร้างประตูจีน เก่งจีน ชุ่มจีน วิหารจีน
 พระจีน ศาลาจีน มณฑปจีน ร้วจีน เครื่องประดับจีน สิงโตจีน
 กะถางรูปจีน แจกันจีน ตีนเทียนจีน ตะเกียงจีน มังกรจีน
 เสือกวางจีน รูปเขียนจีน ปลาจีน ไก่จีน ไบ๊ยะเขียนจีน พระถั่ง-
 ชัมจั้งจีน เทวดาจีน เครื่องบูชาจีน ยี่ซี่เห่าจีน นกจีน ไต่จีน
 รูปภาพจีน จิวจีน พุทธประวัติจีน โดยมากเป็นภาพเขียนบ้าง
 ภาพปั้นบ้าง มีเครื่องสักการจีนอีกหลายอย่าง

ทำไมท่านอนิโฆจึงชอบเอาเรื่องจีนมาเขียนมาบันทึกไว้มาก
 มาก ก็เพราะชาวจีนเป็นพี่น้องกับไทยมาช้านาน มีเชื้อสาย
 เกี่ยวพันกันมานับเป็นพัน ๆ ปี แล้วถือศาสนาพุทธเหมือนกัน
 ถ้าย ไต่ในคำของจีนว่า “เซ็กเกี่ยมอนี่ฮุก” หรือ นโมฮุก
 กันนี้เป็นต้น มีชาวพุทธจีนคนสำคัญ ๆ ก็มีมาก เช่น “ท่าน
 ฟาเหียน-ท่านยวนฉาง” เป็นต้น ท่าน ๒ องค์นี้ได้ไปแปล

พระไตรปิฎกเป็นภาษาจีนจากประเทศอินเดีย มาเผยแพร่ใน
 ประเทศจีน แล้วพระพุทธศาสนายังเลยไปประเทศญี่ปุ่นอีกด้วย
 ทั้งประเทศจีนและประเทศญี่ปุ่นมีถาวรวัตถุเก่าแก่ทางพระพุทธ-
 ศาสนาเป็นพยานหลักฐานมากมาย โดยมากทั้งจีนและญี่ปุ่น
 ถิ่นพุทธศาสนาทางฝ่ายมหายาน ประเทศไทยเรานับถือศาสนา
 ฝ่ายหินยาน “ท่านหลวงวิจิตรวาทการ” ท่านว่า ยานทั้ง ๒
 คือหินยานกับมหายาน ทำให้พุทธศาสนยิ่งใหญ่ไพศาลเผยแพร่
 ไปเหมือนนก ๒ ปีก หรือเหมือนพระอาทิตย์ทรงกลด ท่าน
 อนิโซ ภิกขุ เห็นคุณประโยชน์เช่นนี้จึงสร้างวัตถุต่าง ๆ ของจีน
 และของญี่ปุ่นไว้ในวัดไผ่โรงวัว การสร้างถาวรวัตถุเป็นศิลปจีน
 นะ ไม่ใช่สร้างแต่วัดไผ่โรงวัววัดเดียว วัดเก่า ๆ ในกรุงเทพฯ
 มีสร้างศิลปจีนไว้เกือบทุกวัด เช่นวัดโพธิ์ วัดสุทัศน์เป็นต้น
 เรื่องก่อสร้างของท่านอนิโซยังไม่หมด มีสร้างราวระฆัง ๑๘ ราว
 มีระฆังแขวนราวละ ๕ ใบบ้าง ๑๐ ใบบ้าง สร้างหอรระฆัง ๑๑
 หอ สร้างระฆัง ๑๒๐ ลูก สร้างพวงระย้าแก้วอย่างใหญ่ ๑ พวง
 ราคา ๓๕,๐๐๐ บาท สร้างอย่างกลาง ๑ พวงราคา ๕,๐๐๐ บาท
 สร้างพวงย่อม ๆ หลายพวง ๆ ละ ๕๐๐ บาทบ้าง ๓๐๐ บาทบ้าง
 ปัดทองล่องชาดใต้ถุนพระพุทธรูปคอดม ปัดทองที่วิหารร้อยยอด
 ราคา ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ปัดทองล่องชาดโบสถ์หลังเก่า ปัดทอง

ล่องชาดศาลาน้ำ สร้างกำแพงแก้ววิหารร้อยยอด สร้างโป๊ะ
 ทำน้ำ ๓ โป๊ะ สร้างสะพานข้ามคลอง สร้างพระนอนปาง
 ปรินิพพานยาว ๕ วา สร้างปราสาทพระพุทธรูป ศิลปหิน
 สร้างศาลาน้ำ ๕ หลัง ศิลปไทย ๒ หลัง ศิลปสมัยประยุกต์ ๑ หลัง
 ศิลปสมัยขอม ๑ หลัง ศิลปแขก ๑ หลัง สร้างพระสถูปที่ตรัสรู้
 จำลองมาจากอินเดีย สร้างวิหารที่นิพพาน สร้างที่ประชุมเทศนา
 จำลองมาจากอินเดีย สร้างรูปหล่อหลวงพ่อบรมทั้งหล่อทั้งปั้น
 ๗ องค์ สร้างอนุสาวรีย์หลวงพ่อบรม ๒ แห่ง สร้างพระพุทธรูป
 ทั้งเล็กทั้งใหญ่นับเป็นล้านเป็นโกฏิหรือนับไม่ถ้วน แจกให้
 มหาชนตลอดมานับเป็น ๑๐ ๆ ปี ถวายวัด ๆ ละให้ทั่วประ-
 เทศไทยโดยไม่ต้องเสียเงินแต่อย่างใด สร้างที่ปิดทองหน้าพระ
 พุทธโคตม สร้างแท่นบูชาพระพุทธรูปโคตมด้วยหินแกรนิต
 ประเทศอิตาลี สร้างแท่นหินพุทธอาสน์ด้วยหินประเทศอิตาลี
 วัดไร่โรงวัวเมื่อสร้างใหม่ ๆ มีที่ ๒๐ ไร่ ได้ซื้อเพิ่มเติมเรื่อย ๆ
 เกียวนที่วัดมี ๒๔๘ ไร่ สร้างถาวรวัตถุหมดไปประมาณ ๑๐๐ ไร่
 สร้างโรงงานปั้นพระ สร้างเตาเผาพระ สร้างหนังสือต่าง ๆ
 มากมาย สร้างพระไตรปิฎก ๑ จบ สร้างเครื่องลหุภัณฑ์ของ
 สงฆ์ และเครื่องครุภัณฑ์ของสงฆ์ และสร้างสิ่งปลุกย่อยอีก
 เป็นอันมากนับไม่ถ้วน

เท่าที่เขียนมานี้ จะเห็นได้ว่าวัตถุสิ่งก่อสร้างที่วัดไผ่โรงวัว
มากมายเหลือเกิน แล้วสร้างในชีวิตของพระภิกษุรูปหนึ่งเท่านั้น
ยากที่มนุษย์คนเดียวจะสร้างได้ถึงขนาดนั้น แต่มันก็สร้างขึ้นมา
แล้ว สร้างได้จริง ๆ สร้างด้วยแรงศรัทธาของผู้ใจบุญปลื้มก้อย
แท้ ๆ ไม่มีนายทุนรับสร้างชิ้นใหญ่ ๆ เป็นชั้นเป็นอันเลย ทำไม
ท่านอนิโฆจึงสร้างขึ้นมาได้ ถึงมากมายเหลือหลาย เป็นที่น่า
อัศจรรย์ไม่น้อยเลยเหมือนเทพนิมิต ถึงแม้ตัวท่านอนิโฆเองก็
ไม่รู้ว่าจะสร้างขึ้นมาได้อย่างไร ต้องเป็นบุญบารมีครั้งอดีตชาติ
แน่ ๆ

ถ้าหวนระลึกถึงครั้งหลัง เมื่อสร้างวัดไผ่โรงวัวใหม่ ๆ
แล้ว ไม่น่าจะเป็นวัดเป็นวาได้เลย วัดตั้งอยู่กลางทุ่งนาอัน
เปล่าเปลี่ยว บ้านก็อยู่ห่าง ๆ โนนหลังนี้หลัง บิณฑบาตกว่าจะ
ได้ข้าวก็หลายแฉะหลายแห่ง กว่าจะกลับมาถึงวัดก็ตะวันโคง
นิก ๆ คุกก้นาเอื่อม ๆ อย่างไรชอบกล กลางวันก็ว่าเหว้มองไป
ทิศใดก็ดูเว้งว่างเปล่า กลางคืนก็เงียบสงัดวังเวง ได้ยินแต่
เสียงนกยูงร้อง ท่านอนิโฆก็กลัวผีเสียเมื่อไร นานจะมีสุนัข
หอนมาแต่ไกล เสียงจิ้งหรีด เสียงกบ เสียงเขียด เสียงอึ่งอ่าง
เสียงงูปีนแก้ว เสียงแมลงต่าง ๆ ร้องกันแข่งกัน บางคืนหมา
มันคาบเอาซากศพมากิน บ้าซำก็อยู่แจ้ง ๆ ต้นไม้ก็ไม่มี มันให้

มีกมัวไปทั่วพื้นภูมิภาคน่าพิลึกตะเพิงกลว้ มันเป็นวัดที่แห้งแล้ง
 นำหอยเหงาเสียนี่กระไร เวลาหนำวันก็ร้อนเหลือขนาด ต้อง
 หลบอยู่ใต้ถุน เวลาแล้งจัด ๆ น้ำก็ไม่มี ต้องไปตักไกลเกือบ
 ๕ กิโลเมตร ญาติก็โกร่งเกรงปรับปรุงกันขึ้นมา โรงมุงแฝกเป็นที่
 ทำบุญ ชาวบ้านทำบุญกันกะทิน ยกอาสาสมัครไว้ให้พระนั่ง
 ขาวนาที่อยู่เป็นหลักแหล่งมีน้อย ที่นาเท่ากับเป็นนาล้มลุก
 ถ้างัดไหนดน้ำก็บึงงามขาวนาได้ข้าวก็อยู่กันไป ถ้างัดไหนแห้งแล้ง
 ข้าวตายหมด ชาวนาที่พากันอพยพไปหมด เหลือแต่ที่บ้าน
 สร้างไว้เป็นหลักฐานไม่กี่หลัง คลองก็ไม่มี คลองพึ่งมาขุดที่หลัง
 นาบอกขายไร่ละ ๑๐ บาทไม่มีใครซื้อ เวลานั้นถ้าใครต้องการ
 นาจะซื้อไว้สัก ๑,๐๐๐ ไร่ ๑๐,๐๐๐ ไร่ก็ได้ อาจไม่ถึงไร่ละ ๑๐
 บาท ตลอดก็อยู่ไกลทั้ง ๗-๘ กิโลเมตร ๑๐ กิโลเมตร กว้างเดี่ยว น้ำแข็ง
 กาแฟ เครื่องดื่มไม่มีเลย ถ้าใครเอากว้างเดี่ยว น้ำแข็ง เครื่องดื่ม
 ไปขาย พวกเลี้ยงควายกินแล้วไม่ให้เงินวิ่งหนีไปหมด เป็นวัด
 ที่มีอันตรายรอบด้าน สิ่งของในวัด จอบ เสียม มีด พร้า
 เครื่องใช้หายเรื่อย ๆ เป็นวัดที่หลบหวังที่จะเป็นวัดได้ คณะ
 หมวกจะสั่งให้รู้อยู่แล้ว เผอิญท่านอนิโสมายู่พอดี มาอยู่ที่
 เหมือนกับอยู่กับวัดที่ล่อยเต็นอยู่ท่ามกลางพื้นที่อย่างน่าสงสาร
 สังเวชที่สุด

ท่านอนิโฆผู้ทรทอดอกทนแสนคือผู้หนึ่ง ท่านมุนานะเข้า
 ปลุกปล้ำเอาเป็นวัชร์ขึ้นมาจนได้ นับว่าท่านเป็นผู้มีสติธาแก่กล้า
 ผู้หนึ่ง ไม่ใช่อวดมันเป็นความจริง เวลาท่านทำงานท่านเอาจริง
 เอาจริง ตากแดดตากลมจนตัวดำเป็นเมฆ ใครไปเห็นท่าน
 อนิโฆเวลานั้นต้องจำไม่ได้เป็นแน่ เหมือนนายช่างหม้อกำลังอยู่
 ในโคลนฉะนั้น โดยมากท่านอยู่บนหลังคากุฏิ หลังคาศาลา
 หลังคาโบสถ์ หาบอิฐเอง หาบทรายเอง แบกเอง หามเอง
 ทำงานให้พุทธศาสนาน่าอย่างไม่คิดชีวิต เท่าที่ทำเช่นนี้ เพราะ
 นัยหนึ่งเราเห็นว่าทำงานเสียให้เหนื่อย เจ้าattanหาจะได้ไม่มา
 รบกวน แต่ก็ก็เป็นความจริงทำไป ๆ ก็เพลิน เกิดปีติปราโมทย์
 มีจิตใจชุ่มชื่นผ่องใส ตันหาที่เสื่อมชาลง นี่เป็นวิธีดับตันหา
 ของเราได้อย่างหนึ่ง เหมือนเจริญสมณะและวิปัสสนา อาตม
 ใช้การงานทางก่อสร้างแทนเจริญสมณะวิปัสสนา เพราะทางสมณะ
 วิปัสสนาอาตมาศึกษาน้อยไปทำเข้าสู่ตันหาไม่ไหว จึงหันมาหา
 ทางดับตันหาด้วยการทำงานทางก่อสร้างวัด ทำไป ๆ เราก็เห็น
 อานิสต์ คือทำให้ตันหาไม่คอยได้มา วณ ทำให้บวชอยู่ได้
 ในพระพุทธานานาน ๆ เวลานี้ท่านอนิโฆบวชอยู่ได้ถึง ๖๐
 พรรษา อาตมาก็ไม่ทิ้งการงานยังทำอยู่เสมอ เพราะยังทำยิ่ง
 เห็นผล เพราะการบรรลุประนิพพานนั้นไม่ว่าจะทำทางไหน

ก็ไปถึงพระนิพพานทั้งนั้น เพราะธรรมทั้งปวงมีเกิดกับดับเป็น
ธรรมดา

ท่านอนิโยยังใช้วิธีดับต้นเหต้อีกวิธีหนึ่ง คืออาตมาเข้าไป
อยู่ในป่าช้า ด้วยความกลัวบ้าง ด้วยความหวาดบ้าง ด้วยความ
สะทึงจนขนลุกชูชัน จิตใจเราอยู่ที่ความกลัว เจ้าต้นหาก็กกลัว
ไม่กล้าเข้ามาเหมือนกัน เท่าที่เราอยู่ในป่าช้าประมาณ ๒๐ ปี
ก็ไม่ได้บรรลุดุธรรมวิเศษอะไร ได้แต่ทำให้กิเลสเบาบางลงบ้าง
เท่านั้น คืออยู่น้อยที่เจ้าต้นหาไม่คอยกล้ามารบกวนเท่านั้น
กว่าเจ้าต้นหามันก็กลัวผีเหมือนกัน เมื่อเราอยู่กับซากอสุภานาน
เข้า ด้วยความเคยชิน ความกล้าต่อผีก็มีมากขึ้นจนเป็นธรรมดา

บางครั้งเวลากลางคืนเดือนหงาย เราก็ไปนั่งที่กองฟอน
เผาผีมีแค่ซัดกับกระดูกผี ครั้นเร่วงนอนเราก็กวาดเอากระดูก
ผีมากองรวมกัน เอาผ้าอาบปูนกระดูกผี เอากระดูกทำ
หมอนแล้วก็นอน เราหลับไปเมื่อไรก็ไม่รู้ การอยู่ในป่าช้าเป็น
การประพฤติกุศลกรรมอีกแบบหนึ่ง ที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ว่า
นั่นแหละเป็นที่อยู่ของผู้สันโดษ ผู้หวังพระนิพพาน
เพราะป่าช้าเป็นแดนสงบของผู้หวังความสงบ พระพุทธองค์
ตรัสว่า “สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี” พระดำรัสนี้ทำให้เรา
สนใจ จึงได้ชวนช่วยทำใจให้กล้าเข้าไปอยู่ป่าช้าจนได้ เมื่อเข้า

ไปอยู่ในป่าช้าแล้วทำให้เรารู้เรื่องผี ๆ มากมาย เพราะเขาหามผี
เข้าป่าช้าไม่เว้นแต่ละวัน ทำให้เรามองเห็นความตายของสรรพ-
สัตว์ได้กว้างขวาง ทำให้เรารู้ว่าความตายได้เป็นอันมาก
ความตายนี้นั้นรู้ได้แต่ละบุคคลไม่รู้ได้ทั่วไปเหมือนอย่างกะสามัญ-
ชนเขารู้กัน เมื่อเราเข้าอยู่ในป่าช้าทำให้เราหายตื่นหายหลงใน
สรรพสิ่งทั้งปวงในโลกได้เป็นอันมาก ที่เราไปอยู่ในป่าช้านั้น
เป็นที่โก่งเขาไว้ศพ เมื่อท่านอนิโชอยู่ป่าช้ามีสตรีมาถามว่าท่าน
ไม่กลัวผีหรือ เราก็ตอบว่าไม่เห็นน่ากลัวอะไร เพศสตรีนั้น
ແທລະน่ากลัวยิ่งกว่าผีเป็นไหน ๆ

บัดนี้เรามองดูโลกเห็นตณฺหามันออกดอกสะพรั่ง ละเหย
ไปทั่วสากลโลก เจ้ามุขย์ผู้บ้าคลั่งกามสวาท ก็กำเร็บเสิบสาน
ตะกละตะกลาม เสพเมถุนไม่มีอ้อมมีเบื้อ ผู้ชายมีเมียนับไม่ถ้วน
ผู้หญิงก็มีผัวนับไม่ถ้วน เพราะเจ้าตณฺหามันบันดาลให้เป็นไป
อย่างนั้น คือมันบันดาลให้ราคะ โทสะ โมหะ เข้าไปอึดตัวอยู่
ในตัวของมนุษย์ เจ้าราคะมันก็ให้เอาเข้าไป ๆ ผู้ชายมีเมีย ๑๐๐
แล้วเจ้าตณฺหามันก็ให้เอาได้ถึง ๑,๐๐๐ ถึง ๑๐,๐๐๐ เพศหญิง
ก็เช่นกัน มีผัว ๑๐๐ แล้ว เจ้าตณฺหามันก็ให้ได้ถึง ๑,๐๐๐ ถึง
๑๐,๐๐๐ สมัยตณฺหาออกดอกนี้เป็นสมัยกล้วยค พังหนังสือพิมพ์
ดูบ้างเป็นไฉ หนังสือพิมพ์ตะโกนอยู่โหวก ๆ เรื่องเสพเมถุนตาย

เรื่องลูกไม่มีพ่อ เรื่องมีกรรมในโรงเรียน เรื่องหญิงถูกพร่า
สวาท ๑ ต่อ ๗ ๑ ต่อ ๘ ก็ไม่เห็นมนุษย์ตกใจอะไร เหมือน
ไม่มีเรื่องอะไรเกิดขึ้น เห็นแต่ศพเมตุนกันเอร็ดอรร้อย อรร้อยจน
มนุษย์เต็มโลก อรร้อยจนตาย

ไม่ใช่แต่กิเลสถามอย่างเดียว เจ้าวัตถุถามมันก็ออกดอก
ละเหยไปเต็มโลกบ้างเหมือนกัน มันทั้งกอบทั้งโกยคอร์ปชั่น
ฉ้อราษฎร์บังหลวง ลักขโมย ปล้นสะดม รุกที่แย่งนา เบียด-
เบียน เช่นฆ่า ทำลายล้างผลาญ ชี้อัดตอแหล โกหกปกกลม
ต่อเสียต ยุง ตี ถ้า ว่า แฉ่ง กินเหล้าเมามาย นายทุนก็ชูตริต
เอาไม่อ้อมไม่พอ เอาจนหมดโลกก็ยังจะเอาอีก ฝ่ายพ่อค้าแม่ค้า
ก็เอากำไรเสียจนลบล้าง สมัยคณหาออกดอกนี่แย่นะ ๗ นับวัน
จะแยขึ้นทุกที จำพวกฉ้อราษฎร์บังหลวง ปลุกศาลเตี้ย คอร์ปชั่น
พ่อค้าแม่ค้า นายทุนหน้าเลือดก็จะมากเป็นทวีคูณ

สมัยคณหาออกดอกนี้ มนุษย์ทั้งหลายพากันโกลาหล
อลหม่านไปทั่วพื้นพิภพ มีแต่ก่อความพินาศนิบหนาย หากความ
สงบมิได้ ประพฤติแต่เรื่องไม่มีสาระแก่นสาร ไม่มีศีลธรรม
ประจำใจ จะมีบ้างก็เศษ ๑ ส่วน ๑๐,๐๐๐ เมื่อมนุษย์มีแต่
บาปกรรมเช่นนั้น โลกก็จะทรงตัวอยู่ไม่ได้ โลกก็ต้องนิบหนาย
พินาศไป โลกจะลุกเป็นไฟ ไฟจะไหม้โลกในไม่ช้า

ฉะนั้น ขอให้เทพเจ้าอันศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งสถิตอยู่ทั่วสากลโลก ให้มาช่วยอภิบาลรักษาสรรพสัตว์ให้อยู่เย็นเป็นสุขด้วยเถิด ให้เทพเจ้าช่วยตัดเตือนคณินหาหุยกออกดอกเสียวที่ ให้มนุษย์มีผิวเขียวเมือเขียว ให้อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ให้รู้เวลาการงาน ไม่ประมาท ไม่ทะเยอทะยานมักมากในสรรพสิ่งทั้งปวง ฝ่ายชายก็ให้รักเมียเขียว ไม่นอกใจเมียไปหาเมียนอกบ้านในบ้าน ฝ่ายเมียก็ให้รักผัวเขียว ไม่ไปหาชู้นอกบ้านในบ้าน พ่อแม่ก็ช่วยกันสั่งสอนลูกหลานเหลนโหล่นให้อยู่ในโอวาท ลูกหลานเหลนโหล่นก็เชื่อฟังพ่อแม่ผู้หลักผู้ใหญ่ ให้เลิกในท่กลับ เลิกโสเภณี เลิกอาบอบนวด เลิกแหล่งเล่นสวาทต่าง ๆ เลิกแหล่งการพนันต่าง ๆ เลิกแหล่งสุราบาน เลิกคอร์ปชั่น เลิกปลุกศาลเตี้ยชำระความ เลิกฉ้อราษฎร์บังหลวง เลิกขูดรีด นายทุน เลิกเอาเปรียบ นักค้าเลิกเอากำไรมาก นักเรียนหญิงนักเรียนชาย เรียนคนละโรงเรียนไม่ปนกัน ให้หญิงชายทั้งหลายตั้งความกลัวบาปละอายบาปไว้ในใจ

ให้รัฐบาลทั่วโลกออกกฎหมายดังกล่าวนี้ ให้มนุษย์ทั้งหลายบำเพ็ญแต่บุญกุศล หมั่นสรรพสัตว์ทำได้ดังกล่าว ก็จะมีอยู่เย็นเป็นสุขทั่วหน้ากันทุกคน

อันที่จริงบิดามารดาท่านก็หวังดีในบุตรธิดาด้วยความรัก

ความอุปถัมภ์ ขอให้ลูก ๆ อยู่ในโอวาทของท่านทุกคนและทำตามโอวาทของท่าน

ครูอาจารย์รักศิษย์หวังดีต่อศิษย์ให้วิชาและความรู้ต่าง ๆ ศิษย์ควรจะทำตัวให้ครูรัก ตั้งตนเป็นคนดี หมั่นเรียน ว่าง่าย สอนง่าย

พระมหากษัตริย์มีพระทัยโอบอ้อมอารีรักราษฎร ให้ความคุ้มครองรักษาให้อยู่เย็นเป็นสุขทั่วหน้ากัน พสกนิกรควรรักใคร่ พระราชา ควรสมานสามัคคีกลมเกลียวกัน ขยันหมั่นเพียร ทำความเจริญให้กับประเทศชาติ ตั้งอยู่ภายใต้กฎหมาย เป็นพลเมืองดี

พระพุทธเจ้าผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ แนะนำสรวรรค์ทางนิพพานให้สรรพสัตว์ พระบัญญัติของพระองค์ไพเราะ ยิ่งนัก ช่วยสรรพสัตว์ให้พ้นทุกข์ สรรพสัตว์ทั้งหลายควรเดินตามร่องรอยของพระองค์จนตราบเท้าเข้าสู่พระนิพพาน

ถาม ท่านอนิโฆ หนังสือของท่านทำไมจึงชื่อนิพพาน บันเทิง ไม่เห็นมีนักประพันธ์คนไหนตั้งชื่อนี้หนังสืออย่างนั้นเลย ?

ตอบ เรื่องนี้ต้องฟังดูพระอริยเจ้าทั้งหลาย เพราะพระอริยเจ้าทั้งหลาย เมื่อยังไม่นิพพานก็ยังอยู่ในอารมณ์โลก

เป็นแต่พระอริยเจ้าทั้งหลายเท่านั้นท่านไม่เสียความบริสุทธิ์
ท่านเห็นโลก ท่านได้ยินโลก ท่านได้กลิ่นโลก ท่าน
ได้รสโลก ท่านได้สัมผัสโลก โลกมีอย่างไร พระอริยเจ้า
ท่านก็รู้ทุกอย่าง ท่านกิน นอน เดิน ตื่น พุด คิด
เหมือนกับมนุษย์ทั้งหลาย แต่ท่านไม่เสียความบริสุทธิ์ พอ
ท่านดับจิตท่านก็ไปนิพพาน เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ ท่านก็
อยู่ด้วยความเกษมสำราญไปตามอริยาศัยของท่าน ท่านอยู่
ปนไปกับโลกอย่างมีความสุข

ท่านอนิโชเอ๋ย ท่านจะไปนิพพานเสีย สิ่งทั้งหลายแหล่
ในโลกที่เหลือกณานับ ท่านไม่เสียตายดอกหรือ ?

ท่านอนิโช ท่านจงดูนั้น ดอกกุหลาบกำลังแย้มบ้าง ตุม
บ้าง บานบ้าง ส่งกลิ่นจรไปทั่วสารทิศ อีสตรีทั้งหลายสวย ๆ
งาม ๆ ต่างก็พากันมาเชยชม เสียงหัวเราะต่อกระซิกนำพิศมัย
น่าเรีงรมย์ยิ่งนัก นั่นดอกพิกุล บุนนาค ชงโค โยทะกา
มะลิซ้อน มะลิลา กฤษณา กาหลง ดอกบัวหลวง ดอกสาหร่าย
ดอกไม้ทั้งหลายงาม ๆ น่าชื่นชม ท่านอนิโชไม่นึกถึงมันบ้าง
หรือ ?

อีกทั้งนารีรูปงาม รูปร่างลำเพออิมเิบไปด้วยเบญจกาม-
คุณ มีแก้มเป็นสีชมพูอ่อน มีโอษฐ์ระอาดั่งกะชาค้ำจิม เวลา

ที่ยมดงามหยดย้อยช่างน่ารักเสียนี้กระไร คุณเฒ่าเนื้อปลั่งปลั่งเป็น
 นวลงาม และคุสวยสมไปทั้งร่างหญิง เธออุตส่าห์บำรุงร่างไว้
 ให้ชายชม ทั้งกิริยามรรยาทเธอก็คุชุ่มช้อย ทำอิตเอนน่าพิศ
 ยิ่งนัก จะคุไหนก็สวยสมไปทุกสิ่ง เธองามพริ้งงามยิ่งงามครัน
 นั้นเป็นสิ่งที่เขามีไว้สำหรับโลก เพื่อเป็นสี่ยวนชวนสวาทของ
 ชายเมื่อเวลานอน ท่านอนิโซท่านจะทิ้งเธอไปเสียแล้วหรือ ?

อิสตรีทั้งหลายเหล่านี้มีไว้สำหรับท่านอนิโซ ท่านอนิโซ
 จะต้องการเมื่อไร ก็ได้สมดังใจปรารถนา ถ้าท่านอนิโซไปอยู่
 ร่วมเรียงเคียงหมอนด้วยแล้ว จะมีมนุษย์น้อย ๆ มาให้ท่านชม
 แล้วก็ก่อพิษสับสนกันไปในที่สุด ดังว่ามานี้ท่านอนิโซ
 ไม่ชอบคอกหรือ ถ้าท่านอนิโซไปนิพพาน ท่านจะไม่ได้พบ
 อะไรเลย เสียงอิสตรีเชื่อว่าท่านอนิโซใจแข็ง ท่านจะว่ากระไร ?

เออ นั้นท่านอนิโซ มาคุนั้น นั้นเพชรลูก เพชรชีก
 เพชรเจียรไน สีสไค้งหยาดน้ำค้างในยามเช้า นั้นนิล นั้นแก้ว
 มรกต นั้นทับทิม นั้นโหมกตาด โมรา บุษราคัม แก้วไพฑูรย์
 แก้วประพาฬ ไข่มุก แก้วฝลิก บ้างเป็นสีแสงแดงคำขาวเขียว
 สีสะอาดเป็นน้ำจ๋า แลคุแวววาเป็นรุ้งสลับสับสีต่าง ๆ กัน มี
 ๕
 ทั้งทองคำธรรมชาติเนื้อ ๘ เนื้อ ๘ คุเรือเรือเหลื่องอร่ามงามตา

พวกพ่อค้าเอาไปประทับประคาวไว้ในตู้ตูสะอานสะอาค น่ารัก
น่าใคร่น่าพิสมัย ใคร ๆ เขาก็ชอบกันทั้งนั้น ท่านอนิโจะ
ไม่ชอบบ้างหรือ ?

อนึ่ง ในสมัยท่านอนิโจะเกิดมานี้ เป็นสมัยศิวิไลซ์ เป็น
สมัยโลกเจริญอย่างสุดซีก มนุษย์อยู่กันเหมือนยังกะอยู่เมือง
สวรรค์ มีตึกใหญ่ ๆ เรือนงาม ๆ บ้านสวย ๆ มีเครื่อง
ประดับดี ๆ จะเลไปทางไหนก็เปลืองเปลืองใจ จะเข้า
ไปในห้องก็สะอาดเอี่ยมละออตา มีทั้งที่นอนหมอนมุ้งม่านที่
สวยสดงดงาม พรุ่งพร้อมไปด้วยเครื่องประดับอันหรูหรา
มีสร้อยอันจุจกาน่าเจริญตาเจริญใจ ถ้าจะหันเข้าครัวก็มีทั้ง
อาหารการกินเครื่องคั้นขนมเนยพร้อม มีทั้งแกงจืด ต้มยำ
สระหมั่น แกงเผ็ด เป็ดทอด ไก่ย่าง หมูหัน หวานเค็ม
ปู้จำ ปลากระพง ผักหมี กุ้งปล่า ปลายำ น้ำพริกเผา
ข้าวเม้าทอด ปลาร้าหลน เต้าเจี้ยวคั่ว กว๊ายเตี้ยผัด ยำสลัด
ยำเยอรมัน ยำฝรั่งเศส แกงเผ็ดขาวเหนียว ผักมะเขือบักซ์ไต้
ท่านอนิโจะจะลืมหัดอย่างไร ?

อีกประการหนึ่ง จะไปไหนก็ไม่ต้องเดินให้ลำบาก มี
ยวดยานพาหนะทำด้วยเครื่องจักรเครื่องกล หรือจะลอยลิวไป
ในอากาศก็ได้ จะเดินน้ำดำดินก็ได้ จะไปชมดาวต่าง ๆ ก็ได้

จะไปชมบึงบางห้วยเหวละหานหินกบิลไม้ตามป่าตามเขาเล่นก็ได้
หรือจะไปชมมหาสมุทรทะเลเล่นก็ได้ ถึงแม้จะเจ็บไข้ได้ทุกข์
ก็มีผู้ดูแลรักษาให้ได้สุขสบาย ในโลกนี้เขามีให้ชมทุกอย่างทั้งนี้
ท่านอนิโฆจะละโลกไปนิพพานเสียแล้วหรือ ?

ท่านอนิโฆ โลกยังมีอะไรดี ๆ อีกเป็นอันมาก นั่นท่าน
อนิโฆเครื่องประโคมดนตรี ถักสีตีเป่า มีพิณพาทย์ ตะโพน
กลอง ระนาด ฆ้อง ฉิ่งฉับ กรับโหม่ง คลอเสียงให้กินกันแล้ว
บรรเลง ฟังเพราะเสนาะวังเวง มีสตীর้องประสานเสียงเจื้อยแจ้ว
แว่วสำเนียง ทั้งรับทั้งร้องต้องใจคน เสียงดังกังวานเหมือน
กुरิยางค์บนสรวงสวรรค์ มีหญิงงามรำกรายกริถ แลดูน่าพิศช่าง
สวยสมกมลสัน ช่างร่ายรำอ่อนช้อยดูงามตาน่าฟังชม ชายทางตา
คมรำฉวัดเฉวียนเป็นเชิงชวนชาย กุลละเมียดละไมกลมกลื่นเข้า
ประสานกับดนตรี โลกเขามีสิ่งกลม่อมูรา พาสบายอย่างนี้แล้ว
ยังมีโรงเรีบรมย์โรงสวาทโรงมหรสพอีกมากมาย น่าครื้นเริง
ครื้นใจเสียนี้กระไร ท่านอนิโฆจะทิ้งโลกไปได้เจียวหรือ ?

ท่านอนิโฆว่า โลกดีสำหรับโลก ธรรมดีสำหรับธรรม
พระศาสดาพระองค์ใด เสกัจจมารี้อสัตว์ชนสัตว์ เราขอบพระ
ศาสดาพระองค์นั้น พระศาสดาพระองค์นั้นได้ชี้ชวนว่า โลก
ไม่ให้ความสุขได้ชั่วพุทฺธันตร มาไปกับเราเถิด เธอจะพ้นทุกข์

พระอนิโศเป็นสาวกของพระพุทธองค์ ต้องการพ้นทุกข์จึงยึด
เอาแนวทางพระพุทธองค์ไปนิพพาน

เวลานี้ท่านอนิโศสบายแล้ว มีบาตรใบโตสำหรับกัพอแล้ว
นั่งกินได้กิน นอนนอนได้นอน ด้วยความผาสุกอยู่ได้ร่มธง
พระอรหันต์ ด้วยความร่มเย็น

ถาม ท่านอนิโศ ทำไมไปสร้างเปรตแก่ผ้าแก่ผ่อนไว้ในวัด
มีคนชาติติเยนกันให้ชมไป ?

ตอบ เรื่องนี้มีมาในคัมภีร์พระไตรปิฎกของไทยเราเกือบ
ตลอดเรื่อง ทั้งพระสูตร พระวินัย พระปรมาัตถมีเรื่องเปรต
เรื่องนรกปนอยู่ด้วยทุกเรื่อง แต่เปรตในคัมภีร์นั้นยากที่คน
จะรู้จัก มีท่านจิตรกรเขียนไว้ตามผนังโบสถ์วิหารและตาม
หนังสือก็มีบ้าง คนไม่สนใจก็ไม่ได้ไปมองหรือไปเปิดดูใน
หนังสือเลย ท่านอนิโศอยากให้สามัญชนรู้จักกันเป็นอันมาก
จึงปั้นสร้างเป็นเมืองนรกขึ้นมา เปรตไม่มีผ้านุ่งเมื่อสร้าง
ขึ้นมา เปรตเขาก็มีครบทุกอย่างเหมือนมนุษย์ เป็นแต่
รูปร่างเขาไม่สวยเหมือนมนุษย์เท่านั้น ถ้าปั้นเปรตนุ่งผ้า
เหมือนมนุษย์ก็จะไปปั้นไว้ทำไม ใคร ๆ ไปดูก็เหมือนไป
ดูมนุษย์ด้วยกันไม่เห็นแปลกอะไร ท่านที่ติเตียนเปรต
ท่านลองดูตัวของท่านเองเวลาเข้มุ้งยิ่งกว่าเปรตเป็นไหน ๆ

ถ้าท่านเห็นว่าอุจาดบดสีก็ขอให้นึกว่าเมืองนรกนั้นเขาสร้างขึ้นมา

ถาม ท่านอนิโช ท่านทำไมตั้งการค้าขายพระพุทธรูป เครื่องรางของขลังวิทยาคม ท่านผู้รู้แจ้งในธรรมของพระพุทธองค์ ท่านติเตียนว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามธรรมวินัย พระพุทธองค์ไม่ได้ทรงบัญญัติไว้เลย ว่าให้ภิกษุทำการค้าขายต่างๆ และในพระวินัยมีห้ามไว้ด้วยว่า “ภิกษุทำการซื้อขายด้วยรูปียะ คือของที่เขาใช้เป็นทองและเงิน ต้องนิสสัคคียปาจิตติย” ?

ตอบ การติเตียนของท่านผู้รู้แจ้งในธรรมนั้นเป็นการติเตียนที่ถูกต้องทุกประการ สารุ อุตส่าห์มาเตือนให้สติ เกือบล้มพระโอวาทของพระพุทธองค์เสียแล้ว

การที่พระอนิโชกระทำการค้าขายเครื่องรางของขลังวิทยาคมนั้น เพราะอยากจะสร้างวัดสักวัดหนึ่งไว้ในพระพุทธศาสนา ไม่รู้จะหาเงินได้ด้วยวิธีใด เห็นมหาชนส่วนใหญ่ชอบเครื่องรางของขลังวิทยาคม จึงได้ทำการค้าขายของนั้นขึ้นมา

ถาม ท่านอนิโชทั้งที่รู้ว่าผิด แต่กระทำทั้งผิดๆ ท่านอนิโชจะว่ากระไร

ตอบ ท่านอนิโชก็ไม่ว่ากระไร ด้วยอาตมาเห็นช่องอยู่

อย่างหนึ่งว่าจะช่วยสืบอายุพระพุทธศาสนาค้วยการสร้างวัด เพราะต่อไปภายหน้าถ้าวัดไม่มีศาสนาจะอยู่ไม่ได้เลย สงฆ์ ปุถุชนเดี๋ยวนี้กำลังกายกำลังใจอ่อนแอเหลือเกิน ไม่มีความอดทน จะให้ท่านอยู่กะดินหรืออยู่ในป่า ต้องไม่มีใครบวชพระเป็นแน่แท้ทีเดียว ถ้าไม่มีพระสงฆ์ศาสนาก็ไม่มี ไม่เหมือนครั้งพระอรหันต์ ครั้งพระอรหันต์จะมีที่อยู่หรือไม่มีที่อยู่ ไม่จำเป็นสำหรับท่าน เพราะท่านพ้นทุกข์แล้ว

อาตมาเห็นกาลไกลของพระพุทธศาสนาเช่นนี้ จึงยอมผิดทำการค้าเพื่อสร้างวัดให้จงได้ บัดนี้ก็ได้สร้างขึ้นมาแล้วเป็นวัดใหญ่โตวัดหนึ่งในประเทศไทย ต่อไปจะเป็นวัดสำคัญวัดหนึ่งของโลก พอสร้างวัดสำเร็จท่านอนิโชก็จะเลิกการค้าเครื่องรางของขลังวิทยาคมไม่ทำการค้าต่อไป

อาตมาจะขอทำนายทายทักไว้ว่า ต่อไปในอนาคต ที่บริเวณมณฑลวัดไผ่โรงวัวนี้ จะเป็นศูนย์การค้าที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งในประเทศไทย

ในเรื่องถูกติเตียนที่วัดทำการค้านั้น อาตมาก็รับผิดและก็ทำไปแล้วดังกล่าว อาตมาได้จำคำสอนของพระอุปัชฌาย์ของอาตมาไว้ได้อย่างหนึ่งว่า “ชั่วบ้างดีบ้างพอทั้งอาตมา วินัยว่าชาติสิกขาวายัง” อาตมาก็จำคำสอนพระอุปัชฌาย์ไว้พิจารณา

เท่าที่อาตมาทำการค้าของขลัง อาตมานี้กละอายใจอยู่ไม่น้อย มาพิจารณาคำของพระอุปัชฌาย์ก็พอสบายใจขึ้นบ้าง แต่มั่นก็ ผิดอยู่นั้น ต่อไปสร้างวัดแล้วก็จะล้างมือเลิกโดยเกียจคร้าน เลิกได้ เมื่อไรนั้นแหละเป็นสบายใจที่สุด

โอ! นั่นท่านอนิโชเป็นอะไรไป คุณหน้าตาซีดเซียวเหี่ยวแห้ง ตาลึก กางยาน แก้มตอบ หัวหงอกขาวโพลนไปทั้งหัว แลดูเหมือนกากมะพร้าว พ้นก็ไม่มีติดปากสักซี่ เอาอะไรมาใส่ไว้ แทน ตากก็ฟาง หูกก็อ้อ อาหารก็จืดจางน้อยลงไป จมูกก็ขี้มูกไหล ไม่หยุด กลืนก็ไม่ค่อยจะมี รสนับวันจะชาลงไป ชีตาก็ออก ไม่หยุด คุณตาแฉะขอบกล ปากก็ตุผลอๆ หน้าผากย่นยาน หน้าออกเหนียวๆ บนหัวก็มีเม็ดพุพองคันมีกลิ่นเหม็น ปากก็เหม็น เหม็นไปทั้งหัวทั้งตัว มือสั่นๆ หนักที่ห่อตัวตัวเหี่ยวเย็น เป็นร่องๆ ตามผิวหนังตกกระเป็นจุดๆ มีเม็ดผื่นคันเป็นแห่งๆ เกาเคะเยอไปหมด มือตื่นชาจะลุกจะนั่งง่วงๆ เซ่ๆ จะเจ็บปวด ความกระตุก เต้นเอนเหด ลุกที่นั่งที่ก้อยจะมีเสียงเข้าช่วยว่า โอโย โอโย ท้วชก้งอไปข้างหน้า และท้วชก้งอได้กลาง กำลังก็หมด ทรงตัวไม่ค่อยไหว ภายในท้องเสียงดังโครกคราก เป็นพรตึก อุจจาระไม่ออกตามเวลา เป็นเถาเป็นคานเป็นก้อนในท้อง ถ้าไม่ถ่ายอุจจาระปัสสาวะทำให้ลำบากกายลำบากใจที่สุด บางทีถึง

กับร้องโอย ลมก็พัดในท้องกังไครกคราก บางครั้งลมอึกทวน
แน่นอีตออีกทนไม่ไหว ร้องโอยโอยอยู่ไปมา น่าสมเพชยิ่งนัก
แล้วเชื้อโรคต่างๆ ก็ผุดขึ้น โรคหืด โรคหอบ โรควิธสีดวง
มองคร่อ โรคหิด โรคเหา โรคท้อง โรคไส้ โรคจีปาตะ
บอกไม่หมด ยังโรครัก โรคช้ำ โรคหึง โรคหวง โรคแฉ่ง
โรคตำ โรคอิจฉาวิชา โรคหัวคือ โรคอวดดี โรคเบียดเบียน
นินทาकुหมื่น เป็นโรคไปทั้งตัว รวมความว่าท่านอนิโชนี้ไม่มีติ
อะไรเลย มีแต่เครื่องเสียไปทุกอย่าง ยังอยู่แต่โรคมรณะเท่านั้น
เอง ทำไมท่านอนิโชนี้จึงเป็นดังนั้น ไหนท่านอนิโชนี้ว่าทำงานเก่ง
กินเก่ง ชีเก่ง อะไร ๆ ก็เก่ง มาโดนเป็นโรคเก่ง ชราเก่ง
ต่อไปจะตายเก่ง ท่านอนิโชนี้จะว่าอะไร ?

ท่านอนิโชนี้ก็ไม่ว่าอะไร เวลานี้ท่านอนิโชนี้ยังชนะทันหา
ไม่ได้เด็ดขาด บางทีเจ้าทัณฑามันให้พระยามัจจุราชเอาตัวไปก็
เป็นได้ เพราะเจ้าทัณฑากับพระยามัจจุราชเป็นพวกเดียวกัน แต่
เวลานี้เราพยายามเหลือเกินทั้งคืนทั้งวันเพื่อแสวงหาทางออก จน
ยอมคายไผ่ผ้าเหลืองของพระพุทธองค์ และเวลานี้ก็ยังชักเย่อ
กันอยู่กับเจ้าทัณฑา ไครชนะก็เป็นของคนนั้น เรื่องเป็น
เรื่องตาย เรื่องนามเรื่องรูปนั้นไม่ต้องพูดถึง เพราะธรรมชาติ
เขาทำหน้าที่ของเขาอยู่แล้ว เทียวมียะเยวไม่มี เทียวกิตติเยวกับ

นามรูปเขาเป็นดังนี้ไม่มีจุดจบ ถ้าชนะค้นหาได้เด็ดขาดเมื่อไร
นั้นแหละจึงพ้นทุกข์ไปอยู่กะพระพุทธรองค์อย่างบรมสุข

เอ! ท่านอนิโธ เรื่องเครื่องรางของคลังวิทยาคมนั้นจะว่า
ไม่ดีเป็นของเสียเสียทีเดียวก็ชอบกลอยู่ เพราะทั้งคนไทยคนเทศ
ยังชอบใช้กันให้เกร่อไป ท่านอนิโธจะว่ากระไร?

ท่านอนิโธ จะว่าอะไร ก็พูดไม่ถูก แต่มันก็เป็นสิ่งลึกลับ
มหัศจรรย์ชอบกล มันก็เหมือนยังกะเสียงไอ้ห่านาวของมารดา
ก็ทำเอามนุษย์เต็มโลกได้ ทั้งๆ ไอ้ห่านาวก็ไม่มี มารดาเขาโกหก
หลอกลูกของเขา กลัวจะตกใต้ถุนตาย ก็พูดหลอกว่าไอ้ห่านาวกัด
ไอ้ห่านาวกัด เด็กก็กลัวไม่กล้าไปในที่นั้น ทำเอาชีวิตเด็กรอดตาย
ไปได้ ดังนั้น จะว่ามารดาบาปหรือ เพราะเสียงหลอกทารกดังนี้
มีกันทั่วโลก ก็ไม่รู้จะว่ากระไร เพราะเสียงนั้นไม่จริงเป็นเสียง
โกหกหลอกทารกกันแท้ๆ มันเป็นเสียงพระเมตตาของมารดา
ไม่ได้ตั้งใจเจตนาจะพูดปดมดเท็จอะไร จะไม่เป็นบาปกรรมง

เหมือนกับเช่นเครื่องรางของคลังวิทยาคมก็เช่นเดียวกัน
ทั้งของนั้นไม่จริงไม่จริงอะไร เช่นปลาทะเพียนหรือไซตักปลา
เล็ก ๆ หรืออย่างอื่นอีกเหมือนของเล่นของทารก ผู้ชายก็บอก
ว่าคำขายก็ ของอาจารย์ที่นั่นที่นี้ศักดิ์สิทธิ์ทางคำขาย ถ้าใคร
ได้ไปก็คำขयर่ำรวย แม้คำพ่อคำได้ไปก็ไปนั่งยิ้มละไมไปเลย

แท้ ๆ ก็โกหกทั้งเพ ไชยปลาทะเพียนจะไปเรียกเอาเงินมาได้
 อย่างไร แต่มันก็ชอบกลอยู่เหมือนกัน เล่นเอาพ่อค้าแม่ค้าที่ได้
 ไปนั่งกระหม่อมยิ้มกริ่มอิมใจได้เหมือนกัน หรือเครื่องรางของ
 ชลัษฏวิทยาคมอื่น ๆ เช่น ผ้าประเจียดลงยันต์ตระกูลพิสมรพระ
 เจริญเป็นต้น ว่าอยู่ยงคงกระพัน ยิ่งไม่ออก พันไม่เข้า ก็ไม่
 แรก นี่ก็เหมือนกัน บางพวกก็ว่าไม่จริง โกหก มันจะเป็น
 ไปได้อย่างไร ดินบ้าง เหล็กบ้าง ทองเหลืองบ้าง ตะกั่วบ้าง
 ผ้าบ้าง อะไรต่อมิอะไรต่าง ๆ มันจะป้องกันอะไรได้ โกหก
 หลอกหลวงทั้งนั้น แต่คนบางพวกก็นับถือว่าเป็นจริง ก็ไม่รู้จะ
 ว่าอะไร จำพวกเวทมนตร์คาถาเสกเป่าปลุกเสกทำน้ำมนต์
 เหล่านี้ก็เช่นกัน บางพวกก็เชื่อ บางพวกก็ไม่เชื่อ คนสอง
 จำพวกนี้โต้เถียงกันมานานนับเป็นพัน ๆ ปี ตั้งแต่ครั้งศึกคำบรพ
 จะจริงเท็จอย่างไรก็รู้ได้ยาก

แต่ตามเหตุการณ์แล้ว เท่าที่เห็นกันอยู่ ที่ได้ผลจริงก็มี ที่
 ไม่ได้จริงก็มี เช่นคนถูกยิงตายทั้งเครื่องรางของชลัษฏอยู่ในตัวก็มี
 ที่ว่าแคล้วคลาดรอดพ้นจากอันตรายเพราะของชลัษฏเครื่องราง
 วิทยาคมก็มี ที่ทหารไปทัพถ้าไม่มีพระของชลัษฏละก็หมดกำลังใจ
 ถ้าทหารออกรบได้พระไปทำให้แคล้วคล่าไม่กลัวตายรบชนะก็มี
 เช่นพระนเรศวรมหาราชเอาพระพันว้ารอบพระมालารบชนะ

พม่าละนั้น พวกบางระจันถ้าไม่ได้พระก็ไม่รบชนะได้ถึง ๙ ครั้ง
เป็นต้น ตามกรมกองทหารต่าง ๆ ใช้พระไว้บนยอดธง และ
ผู้ลัวอันตรายใช้พระเดินทางไกลไปทางเรือขึ้นบกลงน้ำถ้ามีพระ
ไปก็ดีใจ ยิ่งเดี๋ยวนี้ด้วยใช้พระลงท้าวไปเกือบทั้งประเทศ

ที่พระพุทธรองค์ไม่ได้ทรงบัญญัติไว้ เพราะเรื่องเครื่องราง
ของขลังวิทยาคมไม่ใช่เรื่องของพระพุทธรณ์ ชาวโลกบัญญัติขึ้น
ใช้กันเอง จะเท็จจริงอย่างไรชาวโลกก็รู้ ๆ กันอยู่ในปัจจุบันนี้
แล้ว แต่ก็ใช้กันมาแต่ดึกดำบรรพ์ มาถึงตอนขุนช้างขุนแผน
เกรี้ยวกราดกันใหญ่ ครั้งโบราณใช้เครื่องรางของขลังผูกคอช้าง
ออกรบชาติศึก

อันที่จริงเรื่องเครื่องรางของขลังวิทยาคมไม่เข้าถึงพระ
นิพพานเท่านั้น ชั้นสวรรค์เข้ากันได้ เพราะถ้าผู้ใดใช้เครื่องราง
ของขลังไป ทำให้ใจกล้าไม่กลัว กล้าในสิ่งที่ถูกไม่เป็นไร ถ้า
กล้าในสิ่งที่ผิด เช่นพวกฆ่าปล้นเป็นต้น ใช้ไม่ได้ อันที่จริง
เครื่องรางของขลังวิทยาคมทำให้เกิดความอึดเอิบสดชื่นในใจ
ทำให้เกิดความสุขได้อย่างหนึ่งในโลกียวิสัย เป็นอันว่าเครื่องราง
ของขลังวิทยาคมห้ามแต่พระนิพพาน สวรรค์ไม่ห้าม

ถ้าพระในวัดเอาเครื่องรางของขลังวิทยาคมมากำขาย ผิด
พระวินัยของพระพุทธรณ์ ถ้าคฤหัสถ์เขาคำขายกันนั้นเป็นเรื่อง

ของเขา แต่กว่าจะกล่าวออกอย่างมากมายเกินไปจนเกินกว่าเหตุ
เอาแต่พ้อหล่อเลี้ยงน้ำใจคนให้สบายก็พอแล้ว

อนึ่ง คำสอนของศาสนาทั้งหลาย ถ้าไม่บัญญัติพระเจ้า
ขึ้นมา คำสอนของศาสนาทั้งหลายเหล่านั้น ก็เหมือนพระโอวาท
ของพระพุทธองค์ที่ทรงบัญญัติไว้ให้กับโลกแล้ว เมื่อก่อน
พุทธศก ๒๕๒๔ ปี

อีกประการหนึ่ง ท่อไปในอนาคตเบื้องหน้าโน้น พระ
พุทธโอวาทของพระองค์จะอยู่ตามกระต๊ากชั้น ไม่กำซาบเข้าไป
ในจิตใจคน วัตถุทั้งหลายที่ผู้สัทธาในพระพุทธศาสนาสร้างไว้
เช่นโบสถ์ วิหาร เจดีย์ พระศรีมหาโพธิ์ จะประกาศพระพุทธ-
ศาสนาแทนพระพุทธองค์ จงดูถาวรวัตถุที่พระเจ้าอโศกสร้าง
ไว้เป็นตัวอย่าง ถ้าไม่ได้พระเจ้าอโศกสร้างสังเวชนียสถาน ๔
ตำบลไว้ ในสมัยปัจจุบันจะไม่มีใครรู้ ที่พระพุทธองค์ประสูติ
ที่ตรัสรู้ ที่ปฐมเทศนา และที่นิพพานได้เลย ถึงอย่างไร ๆ
สังเวชนียสถาน ๔ ตำบลถึงแม้จะเป็นวัตถุ ก็อาจทำให้มนุษย์
เข้าถึงพุทธานุสสติได้

ในที่สุคนี ขอให้ท่านที่เป็นสาวกของพระพุทธเจ้า ได้
บรรลुพระนิพพานไปอยู่กับพระพุทธเจ้าเถิด

ท่านที่เป็นสาวกของพระเยซู ขอให้ไปอยู่ในอ้อมแขน

ของพระยะโฮวาเถิด

ท่านที่เป็นสาวกของพระมะหะหมัด ขอให้ไปร่วมสันติสุข
กับพระอัลเลาะห์อัลลัห์เถิด

ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลายทั่วแสนโกฏิจักรวาล จงอยู่
เย็นเป็นสุขถ้วนหน้ากัน เทอญ

พระพุทฺธ ประสิทธิ
พระธัมม ประสิทธิ
พระสังฆ ประสิทธิ.

มณฑลการพิมพ์ 367 ถ.เพชรเกษม

นายสัญญาชัย คำภา ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา